

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT **UKRAINIENNE**

№ 4-5 (604-5) Рік вид. XIV. 22 січня 1938 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

ВІД УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Вітаємо тебе, Український Народе, із світлим та радісним святом 22 січня, днем воскресення незалежної Української Держави !

В нашій віковичній столиці, в золотоверхому Києві, що в ньому панували могутні великі князі наші - Святослав Хоробрий, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, що приймав колись радісно гетьмана-переможця Богдана Хмельницького та його найславнішого наступника гетьмана Івана Мазепу, що бачив у мурах своїх нераз пророка України - Тараса Шевченка, в цьому святому, українською славою оновитому місті двадцять років тому — 22 січня 1918 року відновлено стародавню державність України.

В той день Українська Нація устами вибраних представників своїх — Української Центральної Ради проголосила перед усім світом, що хоче жити вільним, від нікого незалежним життям у власній суверенній Державі. Українську Народню Республіку покликав до життя сам Український Нарід. Вона -- його власний твір, втілення його власної волі, його власних змагань до вільності й могутности.

Українську Народню Республіку збудував Український Нарід, збуджений з довгого сну в о г н і історичної пожежі, о к -

ра д е н и й з багатьох вартостей до відбудови Держави. Покинули його — в переважній більшості — вельможні та заможні, дідичі — шляхта, генерали, офіцери та урядовці, навіть слуги Вівтаря пішли в найми, на службу до чужинців. Проте Нарід Український зберіг своє національне обличчя в своїй міцній, здоровій селянській стихії. Із надр своїх мас, з по-між усіх верств, висунув він нових провідників. Зберіг волю до власного самостійного життя, що вибухнула в часі революції могутнім полум'ям національної свідомості та завершила боротьбу багатьох поколінь Українського Народу за відновлення національної державності.

Проголошення самостійності Української Державності потягнуло за собою боротьбу з Москвою, що точиться ось уже двадцять років. Москві вдалося збройним наїздом запосісти нашу землю. Але ця зовнішня невдача напевно менше важитиме в історії визволення України, ніж пробудження України та відродження її державного духу, посвідчені IV Універсалом. Під ворожою окупантською наругою не гасне полум'я української державності, а розпалюється все міцніше. Ворог панує вже тільки над нашою землею, над її багатствами, може знущатися з наших людей, але на завжди втратив панування над українськими душами. В українських душах закріплена IV Універсалом Українська Народня Республіка.

Ця наша національна Держава, представлена на еміґрації її Урядом, Армією, та вірним Урядові громадянством, освячена кров'ю тисячів героїв і кров'ю свого Вождя Симона Петлюри, це могутнє переживання всього Українського Народу, вогнище його змагань за незалежність. Всюди, де збираються Українці святкувати день 22 січня, живе й діє Українська Народня Республіка!

В сьогоднішній врочистій двадцятій роковині проголошення незалежності Української Держави Уряд Української Народньої Республіки разом з цілим Українським Народом глибоко схилиється чолом перед всіма тими, що життя своє віддали за Батьківщину. Ніколи не загине пам'ять про їх діла, доки битимуться українські серця. Вічна їм слава, дяка й пам'ять !

Всій Україні, многострадальній Матері нашій, Національний Уряд, гордий з її завзятої боротьби з московськими окупантами посилає своє гаряче привітання. Закликаємо всіх Українців згадати в день 22 січня з сердечною любов'ю та вдячністю всі жертви знущань Москви, що припечатали свою вірність Україні муками на засланнях, на Соловках, в лісах дикої Півночі, в катівнях карних таборів та в'язниць. Закликаємо твердо приректи, що їх терпіння не залишаться без належної відплати!

Уряд вітає в день 22 січня вояків Армії Української Народньої Республіки, її героїв-інвалідів, все славне та хоробре старшинство й козацтво, що 17 років перетривало на чужині в непохитній вірності своїй присязі. Вітає тако-ж всю українську політичну еміграцію, що в важких умовах життя на вигнанні зуміла збагатити незчисленними й безцінними скарбами всі ділянки української культури й, не вигинаючись, високо несе перед очима чужинців національний прапор! Український Уряд кличе українську еміграцію до найтіснішого об'єднання під прапорами своєї національної державности. Закликає її не допускати в своєму житті буденних дрібних сварок, які могли б хоч в найменшій мірі спричинитися до розпорошування та марнування національної енергії. Молодь українську закликає Уряд до зложення на вівтарі державної справи юнацького запалу та свіжих сил !

Весь Український Нарід кличе Уряд до жертвенности та завзяття у це время люте — до великого соборницького діла визволення України з-під Москви. Нехай всі Українці всіх земель відчують розумом і серцем велич визвольної боротьби Українського Народу, а словом і ділом підтримують змагання його національного Уряду.

Немає для Українського Народу нічого дорожчого, нічого вищого, ніж вільна суверенна власна Держава. Тільки силою зможе наш Нарід вибороти цей найбільший свій скарб. А сила народу виростає з одностайности, з однодушности, свідомого підпорядкування окремих інтересів інтересам своєї держави, з відданости Державному Проводові.

Нехай же готовими застане нас недалекий останній бій за вільність України! Нехай він застане нас не зборищем ворожих клас, розсварених партій, гуртків та осіб, а одноцільною Держав-

ною Нацією, об'єднаною спільною метою і спільним Проводом!

А в тім останнім бої просимо Господа Бога, щоб поблагословив нам зброю нашу й прапори нашої лицарської Армії і призволив нам відсвяткувати День Незалежності нашої Народньої Держави перед дев'ятьсотлітньою св. Софією у визволеному Києві.

Незалежна Українська Народня Республіка хай живе !

Андрій Лівницький (—)

Заступник Голови Директорії.
Головний Отаман Військ УНР

Вячеслав Прокопович (—)

Голова Ради Міністрів, Міністр Закордонних Справ

Володимир Сальський —)

генштабу генерал-хорунжий
Міністр Військових Справ

22 січня 1938 року, на чужині.

Париж, субота, 22 січня 1938 року

Як знають уже наші читальники, Універсал уряду УНР з 14 жовтня минулого року, яким щасливо збережений до наших часів клейнод Великого Гетьмана Іоанна Мазепи визнано за знак гідности кожночасного Голови Держави Української, зустрів співчуття й викликав піднесення в широких колах нашого громадянства — на чужині й в рідному краї.

До уряду надійшли й далі надходять численні прихильні відгуки на цей акт і признання за нього — од архипастирів і пастирів Укр. Правосл. Церкви, Української Парламентарної Репрезентації в Польському Соймі та Сенаті, Української Парламентарної Репрезентації Волині в Польському Соймі, всіма поважаних

Андрій Лівницький
Заступник Голови Директорії, Головний Отаман
Військ Х Н Р

сеніорів нашого життя, славнозвісних письменників, вельми заслужених військових наших і громадських діячів, відомих громадян довгого ряду установ, організацій і об'єднань з різних країн, де перебуває світами розкидана еміграція українська.

З особливим признанням слід тут одмітити знову листи високо авторитетних представників українського населення в Польщі, за якими стоять організовані маси місцевого населення і широко всій Україні відомі імена много заслужених і прославлених на полі науки, політики, літератури земляків з рідного краю.

Заходи громадянства зібрати засоби на уфундування ланцюгу до історичного клейноду, якими воно озвалося на універсал, дали добрі наслідки. Внески організацій і окремих осіб, яким за їх жертвенність належить щира подяка, дали змогу виготовити ланцюг, що від нині творить одне ціле з дорогоцінною пам'яткою нашого славного минулого, яка стала тепер символом сучасного й заповітом кращого майбутнього.

Ідея ланцюгу — зв'язати різні епохи нашої державності, од минулого до сучасного.

Коли самий клейнод говорить про Козацьку Державу славних Гетьманів, тризуби ланцюгу підкреслюють зв'язок з могутністю стародавньої Держави Київських Князів, а мечі нагадують про героїчну визвольну боротьбу наших часів, скроплену святою кров'ю Вождя Нації Симона Петлюри, що його монограма викінчує цілість.

Коли Універсал підкреслює неперервний зв'язок державних змагань українського народу од Київської Держави через лицарську Державу Козацьку до Української Народньої Республіки, в'яже до купи минуле й сучасне в надії на майбутнє, то нижче подані листи говорять самі за себе: вони свідчать про зрозуміння сучасниками історичних традицій, про непохитну вірність їм і про непорушний внутрішній зв'язок між усіма вірними синами своєї землі, на чужині й в рідному краї сущими, про духовну єдність усіх частин Української Нації, об'єднаної одним ідеалом.

ІЗ ПРИВІТАНЬ

надісланих Урядові Української Народньої Республіки
з нагоди оголошення Універсалу в справі встанов-
лення знаку гідності Голови Української Держави.

*З в Ясне в Бозі Преосвященного Владики,
Полікарпа Сікорського,
єпископа Луцького*

Високоповажний Пане Прем'єре
Вячеслав Константиновичу !

Прошу прийняти мою скромну пожертву на справлення лан-
цюга до клейноду благовірного Гетьмана Івана Мазепи.

Благаю Господа Бога, щоб знак Святого Хреста об'єднав
усі серця українські в душі віри, надії, братерської любови, жер-
твенної самопосягати і щоб приніс Він світлу перемогу над темним
царством воюючого безбожництва Православній вірі і Україн-
ському Народові.

Призиваю на Вас і Уряд всемогутче Боже Благословенство.

П о л і к а р п
Єпископ Луцький.

Луцьк, 2. XI. 1937 р.

*Вра Високопревельбного Пон-отця Протоієрея
Павла Пацевського,
Протопресвитера Військ Армії і Флоти УНР*

Ваша Високостойносте
Високостойний Пане Прем'єре

З великою радістю довідався я з останнього Вашого Універ-
салу від 14. X. б. р. про постанову Уряду УНР відзначити те-
пер і наперед відзначувати клейнодом незабутньої й блаженної
пам'яті Славетного Гетьмана нашого Івана Мазепи кожного Го-
ловного Отамана УНР, яко носія великих і світлих визволь-
ницьких та державницьких ідей та заповітів Великого Гетьмана
Мазепи й Славетного Головного Отамана С. Петлюри.

Глибоко вірю, що коли Господь поблагословив «Симона»
стати твердою й непорушною підвалиною будови Держави Україн-
ської, то допоможе й «Андрієві» щасливо завершити цю будову
й по прикладу Святого Патрона свого знову поставити на горах

Київських Животворчого Хреста, яко символ вічної правди і дійсної волі.

З великою пошаною й щирою любов'ю та молитвою зістаєсь

Павло П а щ е в с ь к и й
Протопресвітер Військ — Армії і Флоту УНР

Р. Б. 1937 дня 30 жовтня.

м. Луцьк, на Волині.

*Віо Високопревельбного Пан-отця Протоієрей
Іларіона Бриндзана
Духовника Еміграції Української*

Ваша Ексселенціє,
Пане Голово Ради Міністрів!

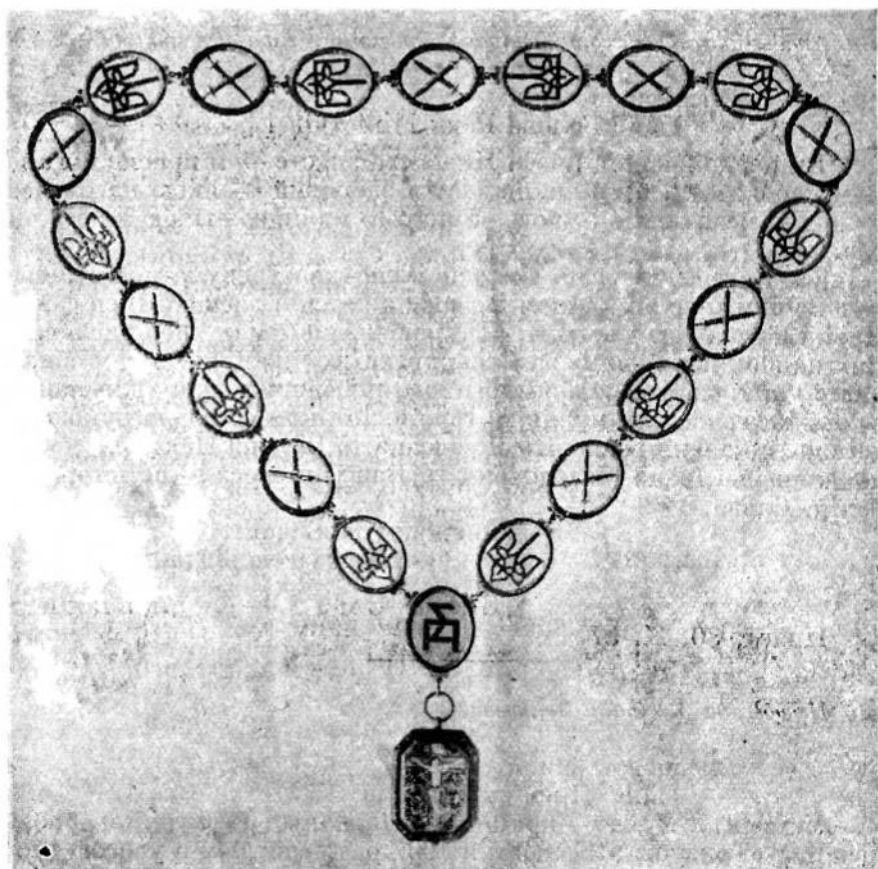
Як син Українського Народу, висловлюю свою щиро й глибоку радість з приводу встановлення зовнішньої ознаки гідності Голови Української Держави. Прошу прийняти мою скромну лепту на уфундування ланцюга до Мазешиного клейноду, що перетривав вже два століття, а відтепер став символом незнищимости прав України до незалежного державного життя.

А як слуга св. Православної Церкви, як душпастир української еміграції, радію, що державним клейнодом Української Народньої Республіки став знак св. Хреста, під яким і в давнину боронили свої Батьківщини наші козаки.

Нехай же св. Чесний Хрест строїтеля багатьох величних св. Божих Церков, щедрого украсителя св. Гробу Господнього в Єрусалимі, ревного покровителя св. Православної Віри навіть у далеких східних країнах, Боголюбивого Вождя України та оборонця її слави й вільности — Гетьмана Івана Мазепи повік нагадує всім синам України про їх християнську повинність, заповідану св. Апостолом, а здійснену блаженої пам'яті Головним Отаманом Симоном Петлюрою, тисячами його вояків за Віру і Отчизну в боях полеглими та іншими героями — мучениками за вільність і щастя України: «Ніхто не має більшої любови, як той, хто душу свою віддасть за друзі свої».

Нехай цей св. Хрест Боголюбивого Гетьмана, як колись Хрест у війську св. Рівноапостольного Костянтина в збройній його боротьбі з темрявою поганства, принесе ясну перемогу благочестивій зброї Козацтва УНР в боротьбі з Антихристовим царством — безбожною й злочинною Московщиною. Гаряче благаю Господа Бога, щоб дав П. Головному Отаманові й Урядові Української Народньої Республіки мудрість, силу й щастя в важких змаганнях лихоліття, і щоб скріпив св. благодаттю Своєю моє смиренне пастирське благословенство.

Протоієрей Іларіон Б р и н д з а н

**Клейнод Гетьмана Івана Мазепи,
видимий знак гідності кожночасного Голови
Держави Української**

За задумом пана Прем'єра В. К. Прокоповича ланцюг складається з овальних кілець, в яких чергуються золоті тризуби в обводі срібнім і мечі срібні в обводі золотім. Підставовим матеріалом для мечів є сталь, для тризубів мідь — все із зброї, здобутої від москалів нашими козаками у визвольній боротьбі. Цей підставовий матеріал був потім потрібно позолочений або посріблений чистим золотом і чистим сріблом. Ланцюг сходиться до середнього кільця, посвяченого пам'яті Симона Петлюри, нашого незабутнього Вождя. Ціле це кільце зроблене з щирого золота і на його срібному тлі вміщено золотий монограм в грецькій стилізації С. П. (Симон Петлюра). Ланцюг є твір великої мистецької вартости і виконано його в одній з найкращих золотарських майстерень в Швейцарії.

Високодостойний

Пане Голово Ради Міністрів !

Ви певно вже від проф. Яковлева знаєте — я просив його це Вам переказати, бо я ще не зовсім здоровий — якою наслодою було для мене останнє число «Тризуба» і з якою втіхою я його читав.

Та Ваш Універсал схилював мене далі задуматися глибше над Вашим рішучим чином і я вже не в силі заспокоїтися самою тільки наслодою і втіхою, а збираю всі мої сили, щоб висловити Вам найширшу подяку за Ваш справді великий чин, яким оновлюєте українські державні традиції, побожну пошану для наших великих державних мужів та героїв, та яким сильною рукою ведете до виконання заповіту Шевченка та Симона Петлюри, до виконання ідеї Івана Мазепи. Тим то Ваш Універсал—це історичне подія. Слава Вам!

З найнижчим поклоном

Вам душею відданий

Степан Смаль-Стоцький

Прага, 30. X. 37.

Від Професора Богдана Лепкого

Високодостойний

Пане Прем'єр-Міністре !

Універсал Уряду Української Народньої Республіки, оповіщений у «Тризубі» з 17 жовтня 1937 р. прочитав я з увагою і пошаною, належною актові великого державного й національного значіння.

Відчув я у ньому ціль поглиблення незалежницької традиції серед численної нашої теперішньої еміграції, що *mutatis mutandis* все ще так живо нагадує еміграцію по катастрофальній невдачі боротьби Великого Гетьмана Івана Мазепи за визволення Українського Народу з московської кормиги й за створення самостійної держави.

Позвольте, Пане Міністре, переслати на Ваші руки Найдостойнішому Панові Головному Отаманові і його цілому Урядові моє щире побажання, щоб Універсал з 17 жовтня 1937 р. викликав як найживіший відгук в краю і за границею та щоб йому судилося у недалекій майбутності здійснити ту ю високу ціль, до якої безуспішно стримів Великий Гетьман Іван Мазепа і його незабутні наслідники.

Зі словами найвищої пошани

Богдан Лепкий.

Краків, I. XI. 1937.

*Від Української Парламентарної Репрезентації
у Польському Сеймі та Сенаті*

Високодостойний
Пане Голово,

З великим зворушенням і приємністю прочитали ми ену-
нцію Уряду УНР, оголошену в тижневику «Тризуб» (ч. 40-41)
з 17-го жовтня ц. р., в якій Уряд УНР, навіязуючи до двістап'яти-
десятилітніх роковин вибору Івана Мазепи Гетьманом України
заповідає, що робить «щасливо до наших часів збережений клей-
нод Гетьмана Івана Мазепи видимим знаком гідності кожночас-
ного Голови нашої Держави».

Навіязуючи до цього Українська Парламентарна Репрезен-
тація в Польщі має честь зложити на Ваші руки вислови щирого
признання за таку важку постанову і гарячо бажає, щоби цей
клейнод по всі часи символізував безпереривність державниць-
ких змагань Українського Народу.

За Українську Парламентарну Репрезентацію :

Василь М у д р и й , Голова
Дмитро В е л и к а н о в и ч , Секретар.

Львів, дня 27 листопада 1937 р.

Від Української Парламентарної Репрезентації Волині

Високоповажний
Пане Професоре !

Українська Парламентарна Репрезентація Волині просить
Вас передати Урядові Української Народньої Республіки най-
щиріші поздоровлення з приводу Універсалу від 14 жовтня 1937р.
та, вважаючи, що збережений клейнод Гетьмана Івана Мазепи
мусить здобити груди Голови Української Держави, як видимий
знак непереривних зусиль українського народу до визволення й
незалежності, складас на Ваші руки свій скромний дарок на
фонд ланцюга цього клейноду.

Просимо дрийняти вислови глибокої до Вас, Пане Професоре,
пошани.

В імені Української Парламентарної Репрезентації Волині :
С . Т і м о ш е н к о

30. XI. 1937
Луцьк

Високодостойній
Пане Прем'єре!

З почуттям великої і щирої радості організації вояків Армії УНР вітають Вас у Вашій особі Уряд УНР з його історичною постановою – «зробити клейнод Гетьмана Івана Мазепи видимим знаком гідності кожночасного Голови Нащої Держави».

Постанова ця невимовною гордістю наповнила серця вояків Армії УНР, що об'єднані в своїх військових організаціях, перебувають в повсякчасній поготові до послуг своєму Урядові, плекають традиції своєї Армії, що кров'ю найкращих синів України довела перед Світом незломні стрімлення до виборення з під віковічного гніту Москви незалежності для своєї Батьківщини.

Невимовною гордістю наповнило серця наших лицарів, що чин великого Гетьмана в цій постанові тісно сполучений з сучасністю, виразниками якого є світлої пам'яті Головиний Отаман Симон Петлюра і Уряд Української Народньої Республіки на чолі з наступником Симона Петлюри Головиним Отаманом Андрієм Лівинським.

Вояцтво українське, що твердо і непохитно стоїть під прапорами УНР, з якими після кривавих змагань з Москвою, вияшло на чужину, вірить, що цей клейнод Мазепи на грудях Головного Отамана повсякчас нагадуватиме Українцям заповіді Вождів України: в спільному об'єднанні всієї еміграції під державним проводом Головного Отамана Андрія Лівинського та Уряду УНР, напружити всі сили для виконання свого обов'язку перед Україною для остаточного виборення своєї Незалежності. Разом з тим всі організації вояків виявили бажання взяти матеріальну участь в уфундуванні ланцюга до клейноду. ●

З правдивою до Вас повагою

Володимир Сальський
Генерального Штабу Ген-хорунжий

Від ген. хор. Володимира Сікевича

До Голови Ради Міністрів УНР
п. Вячеслава Прокоповича

Сьогодні прочитав Ваше повідомлення від Уряду віз 14 жовтня 1937 р. на Покрову.

Яке то щастя, що Народу нашому вдалося заховати клейнод Мазепи, це дійсно є реліквія України і буде красою на груди наших Голів Української Держави.

З радістю це прочитав і від усього серця тратулюю Вам за цю чудову думку.

Хай живе Вільна Самостійна Українська Держава на щастя нашого Народу.

В. С і к е в и ч

Генерал Української Армії і б. Голова Дипломатичної Місії на Угорщині

23. XI. 37 Торонто.

Від Головної Управи Товариства Український Центральний Комітет в Польщі.

До Пана Голови Ради
Міністрів Української Народної Республіки
Вячеслава Прокоповича.

Головна Управа Українського Центрального Комітету має честь надіслати Вам, Ваша Ексселенціє, сердечне привітання з приводу надання, в двістап'ятьдесяті роковини обрання на Гетьмана України славної пам'яті Івана Мазепи, постановою Високого Уряду Української Народної Республіки з 14 жовтня ц. р. клейнодові Гетьмана Мазепи значіння видимого знаку гідності кожногочасного Голови Української Держави.

Цей історичний акт Високого Уряду Української Народної Республіки надання клейнодові Гетьмана Івана Мазепи значіння видимого знаку гідності кожногочасного Голови Української Держави являється символом того факту, що державні традиції останньої історичної доби Симона Петлюри стала продовженням державної традиції доби Гетьмана Івана Мазепи.

При тому, Головна Управа Українського Центрального Комітету просить Вас, Ваша Ексселенціє, прийняти вирази глибокої пошани.

Голова Головної Управи
Українського Центрального Комітету
М. К о в а л ь с ь к и й

За Члена-Секретаря
Як. Т а н ц ю р а

Варшава, дня 8. XI. 1937 р.
ч. 2022.

Постанова IV-ого Делегатського З'їзду Українського Центрального Комітету у Польщі.

IV Делегатський З'їзд української політичної еміграції, гаряче вітає встановлення Урядом Української Народної Республіки відзнаки для кожногочасного Голови нашої Держави.

Зокрема вітає той факт, що відзнакою цією стався клейнод Гетьмана Івана Мазепи.

Ніяке бо ім'я, тільки ім'я славного гетьмана українського, який у кривавій боротьбі засвідчив волю Народу Українського мати повсяк час власну й від нікого незалежну державу не говорить більше серцю українського емігранта, що й на чужині серед тяжких обставин життя не перестас битися ненавистю до клятого ворога московського...

Цією ухвалою уряду про клейнод Мазепи сучасні змагання до власної держави лучаться через сучасного Голову Держави Андрія Лівницького із славними традиціями Великого Гетьмана Івана Мазепи.

Делстати IV З'їзду закликають емігрантів перевести збірки на уфундування нарамennого ланцюга до клейноду.

Від Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції

Ве ьмнчановний Пане Прем'єре,

Управа Т-ва має за шану, в імені Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, скласти на Ваші руки наші найщиріші привітання з нагоди відозви Уряду УНР в справі клейноду гетьмана Івана Мазепи, який має бути видимим знаком гідності кожного Голови Української Держави.

Най цей видимий зв'язок нашої сучасности з славним нашим минулим ще більше скріпить нас і об'єднає для майбутньої боротьби за волю і щастя нашої Батьківщини.

Просимо Вас, Пане Прем'єре, прийняти вислови нашої найщирішої відданости й признання.

Голова Товариства, генштабу ген.-хор.

О. У д о в и ч е н к о

Генеральний Секретарь

М. К о в а л ь с ь к и й

Париж, 1 грудня 1937 р.

Від 9-го З'їзду Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції

«9-ий з'їзд Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, дізнавшись про постанову Уряду Української Народньої Республіки що-до клейноду Гетьмана Івана Мазепи, який має стати видимим знаком гідності кожного Голови Держави Української, шле свої найщиріші привітання Високому Урядові Української Народньої Республіки та при цій нагоді ще раз підкреслює вірність членів Т-ва б. Вояків у Франції старим прапорам нашої боротьби за Державність, з якими ми вийшли на чужину».

Високоповажний
Пане Міністре,

В імені українських вояків, що перебувають в Румунії, маємо за честь вітати Високий Уряд УНР з приводу прийняття Ним постановим, щоб клейнод Гетьмана Івана Мазепи став видимим знаком гідності кожногочасного Голови Української Держави.

В цьому історичному акті Уряду УНР ми вбачаємо вислів Його невідступної волі для продовження боротьби за визволення нашої Батьківщини в душі і традиціях Гетьмана Івана Мазепи та в душі заповітів його духового наступника світлої пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри, які з такою самовідданістю умінням та відвагою переводить в життя Пан Головний Отаман Андрій Лівинський.

В глибокій вірі, що цей акт нашого Уряду ще тісніше зміцнить навколо Нього всіх дійсних українських патріотів та натхне вояцькі лави ще більшим запалом в боротьбі за визволення Українського Народу, ми просимо прийняти Вас, Пане Міністре, наші запевнення, що українські вояки, що билися під проводом Симона Петлюри під прапорами УНР, ніколи тим прапорам не зрадять, затримуючи постійну готовність стати в збройні лави по першому наказі Уряду УНР та Пана Головного Отамана.

Вічна пам'ять Гетьманові Іванові Мазепі.
Вічна пам'ять Головному Отаманові Симонові Петлюрі.
Слава Головному Отаманові Андрієві Лівинському.
Слава Урядові УНР.
Слава Україні.

Голова Товариства і Головної Управи
полковник Гн. Порохівський

Заступники
Д. Лівинський й Д. Ігнатенко.

Члени Головної Управи:
Г. Власюк й Дмитро Геродот.

Високодостойний Пане Прем'єре !

Ми, інваліди Армії Української Народньої Республіки з глибоким зворушенням довідалися про постанову нашого Уряду зробити клейнод Гетьмана Мазепи видимим знаком Голови

Української Держави. За цю Державу, за справу Мазени жертвували й ми колись на полі бою, під проводом св. пам'яті Головного Отамана Військ УНР своєю кров'ю та здоров'ям, жертвували з радістю й без надуми, а тепер з радістю складаємо свою вбогу, але щирі інвалідську лепту на прикрасу клейноду, який стане віднині національною святістю Українського Народу, видимим символом безперервності його державницьких змагань.

Закликаємо з цього приводу усіх українських емігрантів-цивільних та військових не розсипатися та не виступати нарізно в своїй національній роботі, а єднатися тісніше навколо клейноду Держави та славних прапорів Армії, додержувати непохитної вірності Головному Отаманові Андрієві Тівицькому та Урядові УНР, бо в відданості і дисциплінованості наша сила.

Нехай знає світ, що Українська Народня Республіка була переможена, але не піддалася. Нехай відчужить ворог, що державності української не вдасться йому затоптати, що вона палає негасимим вогнем вірності й завзяття в душах вигнанців з Рідного Краю, палає і в душах поневолених Українців, в їх споминах про збройну боротьбу УНР з білою й червоною Московією, в їх світлих надіях на поворот Уряду УНР до своєї столиці — Києва.

Голова Правління Української Співки

Воєнних Інвалідів Армії У Н Р :

Ген.-хор. А. Загродський

Член-Секретар

С. С к р и п к а

Каліш, дня 30 жовтня 1937 р.

Від Управи Союзу б. Українських Старшин в Чехах

Ваша Ексцеленція,

Управа Союзу б. Українських Старшин в Чехах вітає Універсал Уряду УНР від 14 жовтня 1937 року. Видимим знаком Голови Української Держави, що зберігся від славної доби Козаччини й Гетьманщини, як клейнод Гетьмана Івана Мазени, в нерозривний ланцюг зв'язуються історичні з недавніми минулими і сучасними змаганнями Української Нації за свою Незалежність і Державність. Це докази непохитності й витривалості, з якою Українська Правда переможе.

З глибокою повагою

За Управу Союзу :

Голова — інж. В. П р о х о д а за Секретаря — інж. Д. Г у р и н
Прага 30 грудня 1937 р.

Пане Прем'єре !

З нагоди встановлення державного клейноду Української Народньої Республіки старшини Синьої Дивізії пересилають Урядові Української Народньої Республіки запевнення, що вони залишаються непохитно вірні позиціям Союзу Визволення України, який покликав Синю Дивізію до життя: себ-то безоглядній боротьбі, а при кожній можливій нагоді збройній війні з Росією, в союзі з її ворогами, за визволення України і відновлення її незалежної державности. Залишаються вірні постанові Союзу Визволення України, згідно з якою Союз зрікся свого характеру самостійної політичної репрезентації України, бо вважав, що при існуванні Уряду Української Народньої Республіки репрезентувати Україну може тільки її Уряд, а всі інші українські об'єднання, цивільні і військові повинні вірно служити своєму державному Урядові. Хвилева перемога ворога і окупація ним українських земель спонукають старшин Синьої Дивізії не до зради свого Уряду і ганебної дезерції, а до збільшеної готовости служити українському Урядові всіми своїми силами і стати на його заклик до відновлення збройної боротьби під слаєним прапором Синьої Дивізії. Головному Отаманові і Урядові України слава!

Полковник Олександр Вишнівський
Сотник Олекса Люлька
Підполковн. Микола Куликівський
Сотник М. Миرونівч.

Від Українського Об'єднання в ЧСР

Високодостойний
Пане Прем'єр-Міністре !

Універсалом з дня 14 жовтня р. б. Уряд Української Народньої Республіки оголосив свою постанову про те, що щасливо збережений до наших часів к л е й н о д Великого Борця за волю України Гетьмана І в а н а М а з е п и буде віднині видимим знаком гідности кожногочасного Голови Української Держави, та закликав усіх вірних синів України до чинного засвідчення своєї відданости традиціям Української Державности й виконання до кінця свого обов'язку перед Рідною Землею.

Вислухавши цей історичної ваги державний акт, Управа Товариства «Українське Об'єднання в ЧСР» має честь іменем названого Товариства й своїм висловити Вам, Пане Прем'єр-Міністре, і в особі Вашій Урядові Української Народньої Республіки глибоке признание й щиру подяку за цю постанову, якою Уряд урочисто підтвердив неперерваність історичних традицій Україн-

ської Державности, починаючи від стародавньої Держави Великих Князів Київських, продовження якої була лицарська Козацька Держава, й кінчаючи Українською Народньою Республікою, й скріпив ці традиції клейнодом Великого Гетьмана Івана Мазепи, — та запевнити, що заклик Уряду до чину й виконання обов'язку перед Батьківщиною зустрів повне співчуття й готовність Товариства «Українського Об'єднання в ЧСР» свій національний обов'язок свято й непорушно виконати.

Просимо Вас, Високодостойний Пане Прем'єр-Міністре, прийняти вислів глибокого поважання й повної відданности.

За Управу Товариства «Українське Об'єднання в ЧСР

І. М і р н а — секретарь

А. Я к о в л і в — Голова

Від Т-ва „Український Республікансько-Демократичний Клуб“ в Празі.

Високодостойний

Пане Прем'єр-Міністре !

Універсалом з дня 14 жовтня 1937 р. Уряд Української Народньої Республіки оголосив свою постанову про те, що щасливо збережений до наших часів клейнод Гетьмана Івана Мазепи буде від нині видимим знаком гідности кожночасного Голови Української Держави, та закликав усіх вірних синів України до чинного засвідчення своєї вірности традиціям Української Державности й виконання до кінця свого обов'язку перед Рідною Землею.

Прочитавши цей історичної ваги державний акт, Управа Товариства «Український Республікансько-Демократичний Клуб у Празі» має честь висловити Вам і в особі Вашій Урядові Української Народньої Республіки глибоке признание й щире подяку за цю постанову, якою Уряд урочисто підтвердив непереривність історичних традицій Української Державности, починаючи від стародавньої Держави Великих Князів Київських, продовженням якої була Лицарська Козацька Держава, й кінчаючи Українською Народньою Республікою, і скріпив ці традиції клейнодом Великого Гетьмана Івана Мазепи.

Іменем Товариства можемо запевнити, що заклик Уряду до чину й виконання обов'язку зустрів повне співчуття й готовність свій національний обов'язок свято й непорушно виконати.

З висловом глибокого поважання й відданности

за Управу Товариства:

Голова Товариства — М. С л а в і н с ь к и й .

Заступник Голови — З. М і р н а .

Секретар — Е. П р и х о д ь к о .

Грудня 27 дня 1937., Прага.

Від Генеральної Ради Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції

Ваша Ексцеленціє,

Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції щаслива довідатися про постанову Уряду, якою встановлено клейнод Гетьмана Івана Мазепи видимим знаком гідности кожного Голови Української держави й складає на Ваші руки найщиріші привітання, з цієї нагоди, від імени Союзу.

Славне наше минуле, виявлене цим видимим зв'язком з сучасністю, нехай ще більше скріпить нас і об'єднає для остаточної перемоги за волю і славу нашої Батьківщини.

Просимо прийняти, Ваша Ексцеленціє, щирі вислови нашої глибокої до Вас пошани.

Голова Генеральної Ради
М. Шумицький

Генеральний Секретарь
П. Йосипшин

Від Господарчої Ради при Союзі Українських Емігрантських Організацій у Франції

Високоповажний
Пане Прем'єр-Міністре !

Господарча Рада з великою радістю стріла вістку про встановлення нашим урядом, — у двістап'ятидесятилітні роковини обрання на гетьмана України Івана Мазепи, — віднайденого Його клейноду постійною ознакою гідности кожного Голови Української Держави.

Цей клейнод Гетьмана Івана Мазепи має як би видимо закріпити тяглість і спадковість нової української державности та зв'язок її з українською державністю сімнадцятого століття, а через неї і з старою нашою Київською Державою, державою українських Князів, що славно володіли, одною з найпотужніших у ті часи, Імперією в Європі, дружби з якою шукали і приязни якої добивалися попередники багатьох із сучасних, навіть великих, європейських держав.

Встановленням цієї видимої Мазепинської ознаки для Голови нашої держави створюється ще одна традиція, що стане міцним зв'язуючим кільцем з нашим славним минулим не лише для нашого сучасного, а й для нашого майбутнього.

І саме тому Господарча Рада, що у своїй праці руководиться думкою про зміцнення нашої еміграції для ліпшого виконання нею призначених їй історією задань, — просить Вас, Пане Пре-

м'єр-Міністре, прийняти поздоровлення із щасливою ініціативою нашого уряду, що, без сумніву, приведе до ще більшого зміцнення на силах всього нашого народу в боротьбі не лише для відбудови своєї втраченої державности, а й для виконання тих завдань, що їх на нас накладає наше славне минуле та обов'язки перед майбутнім наших нащадків.

Голова Господарчої Ради
Інж. Семен Нечай.

Члени :

Є. Б а ш и н с ь к и й , ген.-хор. Г. Д о в ж е н к о

Від Союзу Українок-Емігранток у Польщі

Ваша Ексцеленціє
Високоповажний Пане Прем'єре!

Дозвольте зложити на Ваші руки привітання для Уряду Українського з нагоди встановлення почесної відзнаки для Голови Держави нашої.

Ми, українські жінки, об'єднані в Союзі Українок Емігранток, безмірно радіємо, що цією відзнакою став клейнод Великого Гетьмана Українського Івана Мазепи, клейнод, що вже сам по собі є дорогоцінною пам'яткою нашого минулого.

Нехай же тепер він буде для нас символом наших державних змагань, що вестиме українців до здійснення заповітів Великого Гетьмана.

Просимо Вас, Високостойний Пане Прем'єре, прийняти вислови глибокої до Вас пошани та відданости

За Голову Союзу С. Л у к а с е в и ч е в а
Секретарка М. Н а у м е н к о в а

Від Спілки Українських Інженерів і Техників на еміграції в Польщі

До Голови Ради Міністрів
Української Народньої Республіки

Спілка українських інженерів і техніків на еміграції в Польщі кожного разу на річних з'їздах своїх засвідчує у винесених резолюціях свою відданість Урядові Української Народньої Республіки і Вождєві Українського Народу, Головному Отаманові Андрієві Лівичькому. Ці резолюції не є звичайною формулою. Вони виходять з глибини серця кожного інженера-емігранта, з глибокого і твердого переконання, що лише існування Держав-

ного Центру на еміграції забезпечує тривалість і успішність нашої боротьби за державну незалежність України.

Нині довідалися ми про ухвалу Ради Міністрів, яка встановлює зовнішню ознаку маєстату Української Державности. Вітаємо цей крок нашого Уряду: хай клейнод великих українських патріотів XVIII віку, Гетьманів Мазепи і Орлика, переданий наступникові С. Петлюри, буде зовнішнім символом того внутрішнього вогню, що віками горить в українських грудях; того огню, що в ньому загартувалися серця тих українців, які через два століття московської неволі перенесли волю і змагання до державної незалежності аж до наших часів; того вогню, який горів в серцях незчислених борців за українську долю в переломові 1917-21 роки; того вогню, що і тепер палає невгасимим полум'ям в душі кожного українця, де б він не був: чи то на еміграції, в розсіянні перебуваючи, чи під московським ярмом витривало несучи хрест свій.

Відкликаючися на заклик Уряду чинно засвідчити свою вірність традиціям української державности Спілка Інженерів просить Вас, Пане Прем'єре, прийняти нашу посильну пожертву на уфундування золотого ланцюга для клейнода — символа, запевняючи, що українські інженери і техніки завше, скрізь і до кінця виконають свій обов'язок перед Батьківщиною.

Голова Головної Управи Спілки

Д-р А. Л у к а ш е в и ч

Заступник Голови

Є. Г л о в і н с ь к и й

Секретар

Інж. Г. В и н н и к - М а р ч е н к о в а .

Від Українського Воєнно-Історичного Товариства

Ваша Експеленція

Пане Прем'єре !

Українське Воєнно-Історичне Товариство, працюючи невпинно над поглибленням та скріпленням українських військових та державних традицій, відчуває як найглибше, що сучасна боротьба Уряду Української Народньої Республіки з московськими окупантами є продовженням війни з Московщиною, що її проголосив Гетьман Іван Мазепа.

Наочне пов'язання епохи Мазепи з сучасною епохою визвольної боротьби українського народу, епохою Петлюри — встановленням за відзнаку кожного часного Голови Української Держави мощехранительниці Гетьмана Мазепи—Товариство вітає, як символ тягlosti української державної традиції та її незнищимости.

З огляду на творення Урядом Української Народньої Республіки Державного Клейноду так великої історичної вартости і далекосяглого політичного змісту, просимо прийняти з наших скромних засобів датку на ланцюг до Клейноду.

Просимо Вашу Ексцеленцію прийняти вислови нашої глибокої пошани та відданости.

Голова генштабу ген-хор.

М. Безручко

Секретар, інженер

В. Яновський

ч. 7026

19 листопада 1937 р.

Від Українського Правничого Товариства

Пане Прем'єре!

Українське Правниче Товариство, засновано в Києві, в червні року 1917, продовжуючи і на еміграції свято додержуватись правних традицій Української Державности, гаряче вітає постанову Уряду зробити клейнод Гетьмана Івана Мазепи видлим знаком гідности кожного Голови Української Держави і тим самим наочно заманіфестувати правний чинний перехід влади від останнього Голови Української Держави перед знищенням її самостійности, Пилипа Орлика, законно-правного наступника Івана Мазепи, до сучасного Голови Української Держави, Андрія Лівіцького, законно-правного наступника першого Голови Української Держави, по поневоленні її самостійности, Симона Петлюри.

Складаючи на Ваші руки, Пане Прем'єре, певну суму Українське Правниче Товариство просить прийняти запевнення від його членів перед Урядом, що вони віддадуть всі свої сили, знання і хист на службу ідеї Української Державности, на службу Українській Народній Республіці.

Президія Українського Правничого Товариства

М. Минович

Гл. Лазаревський

Ів. Іножарський

29 жовтня року 1937
на еміграції в Варшаві.

Пане Прем'єре!

Товариство Допомоги Студентам Українцям м. Варшави, як від довгих літ опікується емігрантською студентською молоддю вітає Уряд Української Народньої Республіки з його ухвалою зробити клейнод Гетьмана Івана Мазепи знаком гідности кожного Голови Української Держави.

Цією ухвалою, що зв'язує нашу сучасність і майбутнє з давніми традиціями боротьби Українського Народу з Москвою, Уряд поставив перед молоддю українською високу ціль: в свідомості безперервности боротьби Українського Народу з Москвою — готовити себе тілесно й духово до свого завдання бути в цій боротьбі провідниками та словом і ділом засвідчити свою вірність великій ідеї Гетьмана Івана Мазепи.

Щоб спричинитися до встановлення цього символу всім нам Українцям дорогої ідеї — складаємо на Ваші руки, Пане Прем'єре, пожертву з виразами нашої глибокої пошани.

Заступник Голови

Мирон Кордуба

Секретар

І. Липовецький

Від Редакції журналу «Табір»

Високоповажний

Пане Прем'єр-Міністре!

Редакція воєнно-наукового журналу «Табір» має честь привітати Вашу Ексцеленцію з нагоди встановлення почесної відзнаки для Голови Держави, що має нагадувати нам про заповіти Вождя Українського Народу, міцно зв'язуючи новітню Українську Державність з добами Княжою та Козацькою.

З правдивим поважанням

Редактор В. Куш, ген.-хорунжий.

Від редакції журналу «Гуртуймося» в ЧСР

Превітлому Урядові

Української Народньої Республіки

Редакція журналу «Гуртуймося», вбачаючи в Універсалі Уряду УНР з дня 14 жовтня 1937 року «зробити клейнод Гетьмана І. Мазепи видимим знаком гідности кожного Голови Української

Держави», — акт надзвичайної ваги, акт, що свідчить про збереження тягlosti визвольних традицій Українського народу з давньої нашої історичної доби через недавню визвольну боротьбу й аж до боротьби сьогодняшньої і майбутньої, засилає Пресвітлому Урядові своє признання і щирий привіт та одночасно просить для зреалізування цього побажання Уряду прийняти й її посильний дар.

За редакцію «Гуртуймося»

М. Б и т и н с ь к и й інж. підполк. В. Ф і л о н о в и ч

Від редакції журналу «Ми»

До Пана Голови Ради Міністрів
В. Прокоповича.

Редакція журналу «Ми», складаючи пожертву на уфундування ланцюга до відзнаки Голови Української Держави, вітає встановлення клейноду Української Народньої Республіки, зовнішнього символу маєстату української державности. Золотий клейнод Гетьмана Мазепи нехай нагадує Українцям на віки вічні, що найбільшим скарбом — клейнодом повинна для них бути власна самостійна державність, за яку боролися Гетьман Мазепа і Головний Отаман Симон Петлюра, а тепер бореться Уряд Української Народньої Республіки. Нехай нагадує їм, що до цієї найвищої вартости не можна рівняти приватних, особистих і групових інтересів.

Наш журнал, як було досі, так і надалі служитиме скріпленню чести поваги й сили тієї України, що не скорилася ворожій окупантській перевазі, розбудовуючи український державницький світогляд, поширюючи його між українським громадянством, плекаючи вірність і відданість суверенній українській державності, уосіблений в Уряді Української Народньої Республіки.

Прийміть, Пане Прем'єре, вислови нашої глибокої поваги.

Андрій К р и ж а н і в с ь к и й
І. В. Д у б и ц ь к и й
Б. О л ь х і в с ь к и й
М. К у н и ц ь к и й .

Від Козацької Ради К! Запорожжя у Варшаві

Ваша Ексцеленція,
Пане Прем'єре!

Козацька Рада К! Запорожжя в Варшаві, заслухавши зміст Універсалу Уряду Української Народньої Республіки про встановлення гідности Голови Української Держави, ухвалила виді-

лити із корпоративних сум датку. і переслати її до Вашого розпорядження, Пане Прем'єре, на ланцюг до дорогоцінного державного клейноду.

Козацька Рада К! Запорожжя гаряче вітає постанову Уряду Українського зробити клейнод Мазепи наявним символом наших сучасних визвольних змагань.

При цій нагоді Козацька Рада К! Запорожжя просить Вас, Пане Прем'єре, прийняти запевнення в своїй відданості Головному Отаманові і Урядові Української Народньої Республіки.

Ми, молоді Запорожці, вірні заповітам Великого Вождя нашого Симона Петлюри, віримо непохитно в те, що вже незабаром надійде час, коли Нація Українська помститься жорстоко за всі наруги, які дізнала Вона від лютого ворога.

В той час, коли загремлять українські гармати ми всі, як один, будемо готові, на поклик нашого Уряду, вступити в ряди Війська Українського і кров'ю своєю засвідчити вірність традиціям української державности.

Просимо прийняти вислови правдивої відданости

Кошовий К! З.

П. Х о л о д н и й

Писар К! З.

З е л е н к о .

Від мешканців «Інтернату для Студентів Українців м. Варшави».

Ваша Ексцеленціє

Пане Прем'єре !

Українська Нація переживає хвили затяжної борні за своє — «бути чи не бути». Українська Нація має здати перед світом найтяжчий іспит — власними силами здобути собі волю, раз на завжди затвердити за собою провідне становище на Сході Європи і показати твердий п'ястук всім тим, що заявляють які-будь претензії до української землі. Та момент творення власної держави безмірно тяжкий, вимагає великих зусиль і праці, вимагає доброго проводу, що спіраючись на традиції нашої слави і величи повів би певними шляхами націю до її найвищої мети. І це тяжке й відповідальне завдання перебрав на себе Уряд УНР. Цей Уряд, що під проводом Головного Отамана Симона Петлюри чотири роки провадив криваву боротьбу з північним наїзником, цей Уряд, що уступаючи перед стократ переважаючою силою дикої московсько-азійської навали виніс несплямленим прапор боротьби на еміграцію, де ту боротьбу невпинно провадить на всіх відтинках цей Уряд, розуміючи велику вагу плекання героїчної традиції

як для сучасних так і будучих поколінь, доконав ще одного великого діла, набув безцінний чудом збережений клейнод Великого Гетьмана, славного борця за Волю України — Івана Мазепи, якого слідами гідно Уряд УНР ступає і цей-то клейнод має бути символом влади кожочасного голови Української Держави.

Розуміючи і цінячи велику вагу цього чину, розуміючи турботи Уряду УНР над тим, щоби відшукати всі пам'ятки по Великій Гетьмані, яких помимо всіх зусиль вороги наші не змогли знищити, а які тепер для нас, як і саме ім'я Гетьмана дуже дорогі і близькі, ми, українська студіююча молодь, згуртована в «Інтернаті для Студентів Українців м. Варшави», цією дорогою і на цім місці складаємо Панові Голові і всім членам Уряду УНР вирази глибокої вдячності за їх жертвенну працю для добра і слави України, складаємо сердечні поздоровлення і побажання дальших успіхів в їх праці. Рівночасно прирікаємо твердо стояти в рядах молоді згуртованої під прапорами УНР, прирікаємо йти слідами Великих Мужів нашого минулого — Мазепи, Орлика, Петлюри і в кожній хвилі на заклик Уряду УНР зі зброєю в руках стати в боєві лави борців за Волю України.

Слава Україні !

м. Варшава, дня 15. XII.-1937 р.

В імені мешканців «Інтернату для Студентів Українців м. Варшави» підписалися :

Юрій Луцик - Мулик,
Григор Самчук,
Микола Богуславський.
Іван Сидорук,
Микола Лівша.

Від вихованців Бурси ім. Симона Петлюри в Перемишлі

До Рідного Українського Уряду

Сьогодні прочитав нам наш Пан Управитель лист Уряду до Українських емігрантів.

Ми вихованці Бурси ім. Симона Петлюри знаємо, що Москалі забрали нашу дорогу Батьківщину Україну і мордують український народ.

Між нами є багато сиріт, що передчасно втратили своїх батьків від ран, які одержали в кривавих боях з ворогами України — москалями.

Вихователі наші завжди нам кажуть і нас учать, щоби ми не лише любили Рідну Україну, але й щоби добре вчилися, щоби коли

виростемо, бути справжніми синами України, для неї працювати та хоробро її боронити вміли.

Сумно нам, що багато з нас не має вже батьків своїх, але нам тут, в нашій рідній хаті добре. Ми вчимось, слухаємо наших вихователів та опікунів і що день молимося, аби Бог допоміг нашому Урядові визволити Україну від москалів.

В учельні нашій висить великий портрет покійного Отамана Симона Петлюри, що згинув від куль московських катів большевиків за Україну.

Ми вже не є такі малолітні і несвідомі; знаємо правду, знаємо і горе України. Знаємо ми і хто був Великий Гетьман України Мазепа, що тако-ж боровся за самостійну Україну. Все це знаємо з рідної історії, яку що-неділі оповідають нам наші опікуни.

Дякуючи поясненням нашого Пана Управителя, лист Уряду ми добре зрозуміли і хочемо рівно-ж зложити свій скромний уділ на той гетьманський ланцюг — Гетьмана України Мазепи. Зібрали ми те, що могли, бо не всі з нас мають гроші — зібрали ми лише 1 зол. 45 гр. і просимо жертву цю від нас прийняти.

Посилаємо рівнож свою фотографію і дуже просимо обізнатися до нас, як дістанете цього листа.

Бажаємо здоровля та сил в боротьбі за Україну.

Вихованці Бурси ім.Симона Петлюри в Перемишлі :
Юрко Муха, Юрко Лютий, Богдан Гречанівський,
Юрко Малькевич, Володимир Паньковецький,
Микола Луняко, Богдан Клічковський, Петро
Бурківський, Віктор Войцешко, Євген Коваленко,
Олександр Немирівський, Федір Леонів, Юрко
Мелешко, Петро Нечипоренко, Станислав Сніжко,
Флоріян Сніжко, Тарас Толега, Ол. Литовченко, Ти-
щук Зенон, Євген Боярський, Володимир Забродзь-
кий, Іван Льопа, Богдан Лихошва, Володимир До-
битун, Борис Забродзький, Володимир Чепа, Борис
Єфременко, Григорій Манокос, Олександр Тур.

Перемишль, дня 24. X. 1937 р.

Від Радника Місії УНР Іл. Косенка

Ваша Ексцеленціє,
Високодостойний Пане Прем'єре,

Знаючи оскільки збудження почуття традиції у народі допомагає його національному відродженню і відживленню його приспаного почуття державности, дозволяю собі скласти на Ваші руки мої скромні поздоровлення з приводу того, що Уряд наш доконав постанову про те, щоб «зробити від нині щасливо до на-

ших часів збережений клейнод Гетьмана Івана Мазепи видимим знаком гідности кожночасного Голови нашої Держави» і побажати, щоб цей клейнод Великого Гетьмана і оборонця України передав увесь свій маєстат усім кожночасним Головам Держави нашої і щоб вони, осянні цим маєстатом твердо і непорушно вели Україну до єдності, перемоги і поступу так, як то робив Його Милість Гетьман Іван Мазепа, Гетьман Війська Запорізького і України обох боків Дніпра.

Висловлюючи повищі поздоровлення, прошу прийняти, Ваша Ексцеленціє, Пане Прем'єре, вирази великої до Вас пошани і глибокої поваги.

І л . К о с е н к о

23. XI. 1937 р.

Від б. члена Центральної Ради Григорія Довженка

Високоповажний
Пане Голово !

З нагоди оголошення друком постанови Ради Міністрів Української Народньої Республіки дозвольте у Вашій особі привітати Уряд із щасливою ініціативою в справі визнання й юридичного закріплення державного знаку гетьмана Івана Мазепи — знаком видимої гідности кожночасного Голови Української Держави.

Цим історичним актом встановлено віковичний місток по-між старою і сучасною українською державністю. Створено ще одну традицію, що безпосереднє зв'язує державницькі ідеали Української Нації стародавні з теперішніми, лучить в єдину цілість Українську Державу Святослава, Володимира, Мазепи й Петлюри.

Прийміть, Пане Голово, запевнення моєї найглибшої пошани до Вас.

Г р . Д о в ж е н к о .

12. XII. 1937

Mougins A. M.

Від проф. Павла Зайцева

Високоповажний
Пане Прем'єре !

Дозвольте мені висловити Вам свою радість з приводу щасливої думки Уряду УНР зробити високою одзнакою Голови Української Держави клейнод — реліквірій бл. пам. Гетьмана Івана Мазепи. Як історична постать, Гетьман Мазепа особливо цікавив мене останніми часами підчас глибших студій моїх над творчістю нашого національного пророка Т. Шевченка. Великий поет перший у XIX віці зламав негативне відношення до Великого Гетьмана, що було вже зробилося традиційним у наших істориків. Руїни Батурина зродили у Шевченка образ засудженої на покуту української душі — засудженої за зраду справі Гетьмана, за прихильність Москві. Шевченко своєю глибокою інтуїцією відчув в особі Мазепи національного вождя й політика, що вибрав правдиву дорогу, усе поставивши на карту в боротьбі з Москвою. Студіювання історичної літератури про Гетьмана та архивних даних його доби переконало й мене в тому, що Гетьман Іван, цей український Альцест і великий патрон нашої культури, був найбільш консеквентним і дозрілим керманічем хиткого державного корабля nationis cosacae. Нехай же Його щирозолотий клейнод, клейнод, під яким колись билось шляхотне серце проклятого Московою ворога, нині гідно оздобить груди Того, Хто нові козацькі лави шикує до помсти за Батурин, за Крути, за Базар, за Соловки, за нові «каналські роботи», за колгоспи, за зневажання Мазепиних святинь.

Незмінно щиро Вам відданий

Павло З а й ц е в

Варшава 25. XI. 1937 р.

Від інж. А. Зубенка.

Ваша Ексцеленція,

Висловлюючи Урядові УНР глибоке признання за його постанову згідно Універсалу з дня 14 жовтня 1937 року зробити клейнод Гетьмана Івана Мазепи видимим знаком гідності Голови Української Держави, що лучив би славні княжі часи і часи Козацької держави з добою найновішою, прошу прийняти і мій скромний дар, на виготовлення відповідного ланцюга до цього історичного клейнода.

інж. А. З у б е н к о

емігрант з Великої України

Прага Чеська 27. XII. 37 р.

УКРАЇНЬСЬКА ПРОБЛЕМА І КОМУНІСТИЧНА НЕБЕЗПЕКА

Пан Вячеслав Прокопович, Голова Ради Міністрів і Міністр Справ Закордонних, надіслав за датою 10-го січня ц. р. Урядам Німеччини, Італії та Японії листа, в якому висловлює побажання успіху для започаткованої підписанням антикомінтернського пакту політики чинної оборони проти небезпеки московсько-інтернаціонального комунізму. До листа прикладено було мемор'ял, зміст якого тут подаємо.

Український національний Уряд з приємністю може констатувати, що політика рішучої оборони проти небезпеки московсько-інтернаціонального комунізму, започаткована пактом проти Комінтерну, цілком відповідає його власним бажанням і закликам, з якими він уже майже 20 років звертається до цивілізованого світу, вказуючи на деструктивну роботу Комінтерну на інтернаціональному терені та на страхіття кривавого режиму в середині совітського союзу. Він є дуже задоволеним з того, що приступлення до згаданого пакту залишається відкритим для інших держав і сподівається, що з часом все збільшуватиметься число тих, які зрозуміють необхідність поборювати спільну небезпеку та встановити тривалий мир, побудований на взаємному розумінню і на дотримуванню рівності поміж націями.

Це діло співпраці поміж націями може бути dokonane лише тоді, як що відповідно візьмуть під увагу питання європейського Сходу та зокрема, питання українське. Приблизно 35 мільйонів українців насильницько втілено в межі совітського союзу, але вони не припинили і не припинять ніколи боротьби проти московської навали та не занеають своєї незрушимої волі до відновлення української самостійної Держави. Цією невпинною боротьбою проти московського варварства та цілою історією довела Україна, що вона знаходиться по боці порядку, права і цивілізації, а не по боці анархії, сваволі і руїни, що йдуть з Москви.

Від 9-го до 13-го століття Україна була могутньою державою, відомою під іменем Великого Князівства Київського, що перебувала в постійних зносинах із Західньою Європою. Її спеціальним завданням було служити заборолом цивілізації від навал варварства. Саме в наслідок боротьби проти найгрізнішого з напасників, Татарів, Україна загубила хвилино своєю незалежність, яку проте відновила в 17-му столітті під проводом Гетьмана Богдана Хмельницького. Але тоді Україна, змушена була провадити довгу війну зі своїми сусідами від Заходу і Сходу і була занадто ослаблена, що-би могли поконати нового ворога: Москву. Ця остання, заледве цивілізована, виходячи зі своїх лісів та багнищ, започатковувала тоді свою політику брутального імперіялізму, що триває ще і по сьогоднішній день. Після довгих війн, царь Петро, що його так тепер вихваляють совіти, як основника російської імперії, здолав

зламати віднорну силу України, яку з часом, мимо героїчного спротиву, обернено в звичайну російську провінцію.

Але під московським пануванням Україна в жадній мірі не відщуралася свого ідеалу свободи. Протягом 19-го століття український рух розвивався насамперед в культурній ділянці, стверджуючи таким чином окремішний національний характер українського народу. В кінці 19-го і на початку 20-го століття українці мали досить сили, щоби пред'явити політичні домагання та розпочати широку революційну боротьбу проти панування московських гнобителів. Але лише революція року 1917-го, в якій українці грали активну роль, бажаючи знищити ненависне панування царської Росії, створила сприятливі обставини для здійснення домагань України.

22 січня року 1918-го Центральна Рада, перший парламент вільної України, проголосила незалежну Державу українську — Українську Народню Республіку — здійснюючи таким чином тисячолітні стреміння цілої української нації. Наступні держави визнали Українську Республіку: Англія, Франція, Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина, Болгарія (ці чотири останні Берестейським договором), Польща, Фінляндія, Латвія, Аргентина і совіська Росія.

Проте молода Держава українська не могла присвятитися мирній відбудові свого національного життя. дезорганізованого революційними заворушеннями та гвалтами російських військ, що переходили через територію України, покидаючи фронт. Уряд совіської Москви, не дивлячись на формальне визнання Української Республіки, розпочав, без оголошення війни, наступ на цю останню, насилаючи одночасно комуністичних агентів для розкладової акції в середині України.

Війна проти совіської Москви, переходючи різні стадії, тривала три роки. За цей час Україна робила надлюдські зусилля, щоби відперти большевицьку навалу. Завдяки спротиву України московський уряд не міг виконати свого плану: увійти в безпосередній контакт з червоним тираном Угорщини, Беля Куном. Але Україна не змогла врятувати себе.

Борючись проти червоних москвинів, український національний Уряд мусів тако-ж оборонятися проти нападу так зв. білих росіян. Денікіна, що боролися насамперед за єдиність колишньої російської імперії. Генерал Денікін користав одначе з дуже поважної допомоги Франції та Англії, але Україна, не діставши жадної допомоги, позбавлена зброї, медикаментів та одягу, була окупована військами червоної Москви. Треба особливо підкресли-

Не забудьте 22 січня покласти і свою цеглину на будинок власний Музею Визвольної Боротьби України в Празі

ти той факт, що Україна програла боротьбу не через большевізацію українських народніх мас, як це брехливо твердять совіти, але виключно через брак технічних засобів.

Вільна Україна впала отже першою жертвою Комінтерна і його агентів, совітського московського уряду, що розпочали таким чином здійснення своєї мети: створення універсальної комуністичної деспотії, послугуючись засобом «світової революції». Та ж сама доля спіткала інші незалежні держави, як республіки Кавказу, Козаків Донщини і Кубані та інші, що були заатаковані й окуповані московськими арміями. Польща, Фінляндія та балтицькі держави лише з великим трудом уникнули інвазії Комінтерна.

Вождь відродженої України, Симон Петлюра, Президент Республіки і Головний Отаман Армії, що був правдивим героєм славної боротьби національної України, мусів удатися на чужину. Він зробив це після того, як вичерпав усі можливості боротьби, щоб урятувати решти української армії та переорганізуватися для відновлення активної боротьби проти московського напасника. С.Петлюра разом з легальним Урядом Української Республіки продовжував на чужині діло визволення України. Ця його невпинна акція була причиною того, що його вбив у Парижі року 1926-го жид-комуніст, агент Москви.

Але український національний Уряд, тяжко відчуваючи страшну втрату свого убоханого Вождя, не припинив одначе боротьби. Згідно з конституційним законом, голова Ради міністрів, пан Андрій Лівіцький, став наступником Симона Петлюри. Під його керівництвом Уряд України продовжує свою акцію за визволення батьківщини.

Найголовнішою опорою в завданні українського національного Уряду, що має великий і тяжкий обов'язок репрезентувати правдиві стремління окупованої Москвою України, є постава народу українського, що під кривавим терором совітів не перестає боротися проти своїх гнобителів.

Совітський режим перебільшив усі відомі дотепер страхіття московського панування і створив такі жахливі форми гніту, які правдоподібно ніколи не існували в історії людства. Цей нелюдський режим позначається передовсім нищенням моралі, рідинного життя і релігії та жахливим визиском народніх мас. Інтелігенція є там систематично переслідувана, робітники прив'язані до своїх фабрик і змушені працювати в тяжких і нездорових умовах, селяне підпорядковані насильницькому режимові колективізації. Коротко, всі громадяне не-комуністи, себ-то 99 відс. населення, знаходяться в положенню звичайних рабів. Цей стан є особливо гнітючим для українців, які згідно зі столітніми традиціями є індивідуальними власниками і, відмінно від москвинів, ніколи не мали колективної власности.

Цей страшний режим міг утриматися лише завдяки жажливому теророві, що його вживають добре плачені і добре годовані кати ГПУ, які знаходяться на службі Комінтерна і походять з найгірших злочинних елементів різних націй. Терор є скерований з цілою брутальністю передовсім, як що не виключно, проти не-московських націй, які, відмінно від слухняного і покірливого московського народу, ставлять очайдушний опір гнітові московських комуністів.

Що торкається України, то вистарчить згадати масові селянські повстання, що тривали до року 1925-го, потім невгавуючі змови, з яких найбільш відомою була змова таємної організації, «Спілки Визволення України», року 1929-го, що приготувувала відновлення Української Народньої Республіки через всенароднє повстання. Спротив Москві мав місце навіть серед комуністів українського походження (з комісарами Шумським, Скрипником й іншими на чолі), але цей спротив проявляється особливо вперто, хоч може й менш різко для закордону, в лоні народніх мас, якими керують патріоти, що ще цього часу здолали уникнути переслідувань ГПУ. Совітська преса завжди подавала відомості, і подає ще і тепер, про бунти і повстання, про окремі атентати на комуністичних провідників, на совітські інституції, і т. д. Але дуже багато було таких подій, які совітська преса, задля міркувань престижу, обходила мовчанкою.

Цей героїчний спротив коштував дуже дорого українському народові. Десятки тисяч інтелігентів, робітників і селян українських були розстріляні, заслані на жахливу Соловецьку каторгу або зігнані до виконування примусових робіт, як будова водних каналів, то-що. Така доля спіткала, між іншими, більшість священників української православної автокефальної церкви. Цю останню спіткав закид служити «твердинею українського націоналізму», а тому її пересліджувано і скасовано. Під час селянських повстань або примусової колективізації сільського господарства, цілі землі були зруйновані: села палилися, а людність розстрілювали або висилали по-за межі України. Під час голоду року 1933-го, організованого спеціально большевицькою владою, щоби зломати відпорність населення, померло приблизно три з половиною мільйонів українців.

Терор ще збільшився в останньому часі. Уже багато разів совіти тріумфально оголошували розторощення «української контр-революції», та проте й дотепер же переслідують і винищують все нових «петлюрівців-націоналістів».

**Місяць січень -- місяць Музею
Визвольної Боротьби України в Празі**

Москва робила багато шуму довкола проголошення «найбільш демократичної в світі» нової конституції совітського союзу. Ця конституція затримує на папері існування української та інших республік і дає їм навіть «право» виступу з союзу, але в дійсності вона цілковито підпорядковує не-московські народи деспотичному пануванню Москви. Тепер більшовики проголошують з захопленням результати «свобідних» виборів до совітського «парламенту», які справді відбулися в атмосфері нечуваного терору. В дійсності, подібні факти являються лише понурими комедіями, завданням яких є обдурювати світову громадську опінію.

Це такий режим варварства, терору і руїни збираються московські «визволителі» дати світові за посередництвом злочинних інтриг Комінтерну. На жаль, не всі ще розуміють смертельну небезпеку, що уявляє собою для цивілізації акція московсько-інтернаціонального комунізму. Проте можна нарахувати безмежну кількість бунтів, атентатів та змов, організованих та фінансованих Комінтерном в цілому світі. В сучасний мент, найбільш разуючі і найбільш трагічні послідки цієї злочинної роботи бачимо в Іспанії та на Далекому Сході.

Поza тим, немає жадного сумніву, що Комінтерн і черговий московський уряд уявляють собою лише дві відміни того ж самого організму. А тому московський уряд є в дійсності відповідальний за всі заворушення, викликані Комінтерном.

Український національний Уряд завжди підкреслював той факт, що руїницька робота Комінтерну не припиниться доти, доки по-за ним знаходитиметься Москва з усіма засобами величезної совітської імперії. Щоби усунути небезпеку інтернаціонального комунізму, треба в першу чергу знищити його джерело і підтримку, що їх постачає совітський союз.

Треба підкреслити, що займатися долею совітського союзу не є в жадній мірі однозначне з втручанням у внутрішні справи якоїсь держави. Саме існування совітського союзу є проблемою чисто інтернаціональною, бо цей останній не має жадного права поширювати свою суверенність на територію України, Кавказу, Туркестану та інших не-московських народів, що посідали свої незалежні держави перед московським нападом. Проте московський червоний уряд власне завдяки окупації та немилосердному визискові багатих не-московських країв знаходить досить матеріальних засобів, щоби фінансувати агентів Комінтерну в цілому світі, розвинути потужний воєнний промисл та утримувати червону армію, завданням якої є підтримати комуністичних ворохобників закордоном, коли настане час «світової революції». І так, через трагічний збіг обставин, виголоджений і споневірений український нарід, а так само й інші поневолені народи мусять давати своє добро на руїницьке діло своїх найгірших ворогів. Проте саме ці народи уявляють собою активну антикомуністичну силу в середині совітського союзу, ставлячи впертий опір своїм

гнобителям та будучи готовими відновити, у слушний мент, збройну боротьбу проти Московії.

Відновлення незалежних держав не-московських націй зломало би автоматично експанзивну силу комунізму. Москва, відсунута до своїх етнографічних меж, не була би здібна продовжувати свою напасницьку політику. Таке розв'язання проблеми європейського Сходу було би не тільки актом законної оборони цілого світу проти небезпеки руйніницького комунізму. Воно було би одночасно актом справедливості супроти поневолених Москвою націй.

Ясним є тако-ж, що зникнення совітського союзу, по-за задоволенням політичним на міжнародному терені завдяки усуненню справників соціальних заворушень та непорозумінь поміж націями, спричинилося би тако-ж у великій мірі до відновлення нормальних зносин у світовому господарстві. Виключення шостої частини земної кулі з нормального торговельного товарообміну було головною причиною світової економічної кризи. Совіти, застосовуючи систему примусової праці та накидаючи на загальну дуже низьку життєву оплату, вимагаючи одночасно надмірно довгого дня праці, були в стані провадити політику економічного демпінгу, що справило велику шкоду для господарства інших держав. Таким чином, чужинці не мають можливості імпортувати, в нормальних умовах, продукти совітського союзу. З другого боку, сучасне зубожіння населення в совітському союзі позбавляє чужинецьку промисловість цього величезного ринку для їх продуктів. Треба тако-ж згадати, що всі засоби совітської імперії є призначені не для лояльної міжнародної співпраці в економічній діяльності, а для підтримки скарбниці відділів Комінтерну.

Борючися з цілою рішучістю проти московсько-інтернаціонального комунізму, український національний уряд мусить однаке протиставитися розповсюдженій де-якими колами думці, що проблема заспокоєння Європи і світа буде розв'язана після зміни політичного режиму в Москві, без відділення від цієї останньої не-московських націй. Такий погляд є наскрізь хибний. Совітський уряд продовжує лише традиційний московський імперіалізм, знаходячи в Комінтерні та в ідеї «світової революції» зручний засіб для своєї закордонної політики та жадоби поширення своїх посіlostей. Так само панславізм був засобом політики царських урядів. Велика Росія — «єдина і неподільна» — який би не був її внутрішній режим, ніколи не відмовиться від нападів проти інших націй і продовжуватиме свою політику провокацій і втручань в Центральній Європі, на Балканах, в Прибалтиці, в Центральній Азії, на Далекому Сході, і т. д. Таким чином, загальна небезпека та загроза війни не будуть усунені і продовжуватимуть перешкоджати світовому миру. Єдиний засіб для створення тривалого і міцного відпруження міжнародного положення полягає у відновленню незалежних держав поневолених Мос-

квою націй, що унеможливить раз на завжди напасницькі ділання цієї останньої.

Україна виявила свою волю непорушну стати вільною і продовжуватиме боротьбу до здійснення своєї мети: цілковита незалежність, без жадного обмеження з якого то не було би боку. Після відновлення незалежної держави, вона буде готова жити в мирі з усіма чужоземними державами і з радістю прийме участь в моральній, економічній та політичній відбудові Європи і світу, заховуючи приязнь супроти націй, які відносилися до неї зі зрозумінням і симпатією в найбільш тяжкі часи її історичного життя.

Український нарід є готовий приносити все нові жертви для визволення батьківщини. Він є певний своїх сил та остаточної перемоги. Але борючись проти московського гніту за свою власну національну справу, він дозволяє собі мати це горде почуття, що бореться одночасно і за спільну справу світу: оборона цивілізації перед варварством і руїною, що йдуть з Москви.

Саме тому український національний Уряд сподівається знайти в цивілізованому світі зрозуміння і моральну підтримку для боротьби, що її провадить Україна. Такі факти, як заключення антикомуністичного пакту поміж трьома великими Державами — Німеччина, Італія та Японія — збільшують надії українського Уряду, бо вони свідчать, що світ починає організовувати спільну оборону проти московської небезпеки. Вільна Україна, що незабаром повстане, принесе свою поміч для остаточної перемоги цивілізації.

Д В А Д Ц Я Т Ь Л І Т

Двадцять літ минуло з часу проголошення четвертим Універсалом Центральної Ради відновлення української державності. Уже стала ця дата історією, уже має вона за собою довге і бурхливе минуле, бо припадають ті двадцять років, які пройшли з часу проголошення четвертого Універсалу на найбільш критичний період в житті Європи. Настав час, коли ми уже маємо право поставити питання, чи був доцільним той крок, який зробили діячі Центральної Ради перед двадцятью роками, чи був виправданим він тим розвитком подій, який мав місце на Україні і в Європі за минуле двадцятиліття.

Само собою, кожна пригнічена нація, коли вона прокидається до свідомого життя, має право домагатися для себе свободи, ставити гасло національної незалежності. Але одна річ — коли це гасло висовується політичними агітаторами і письменниками і друга річ, — коли його ставиться з тою метою, щоб воно стало

основою національного чину, щоб воно знаменувало початок нового етапу в житті нації. Питання для нас полягає в тому, щоб в'ясувати, чим був для нас четвертий Універсал: чи є це лише одна з тих численних, позбавлених більшого значіння відозв і політичних декларацій, що їх в такій безконечній кількості продукуються за часів революції, або є це документ невимірушого історичного значіння, який розпочав новий період в житті української нації.

Наші вороги на політичній біржі і в СРСР і на Заході—цей фах оплачується непогано, отже на малу кількість їх ми поскаржитися не можемо — дають свою інтерпретацію подій і фактів минулого двадцятиліття і доводять, що наша спроба проголошення самостійності була лише невдачним жестом купки авантюристів; це в кращому випадкові, бо в гіршому для наших діячів не шкодують таких назв і епітетів, як агенти чужих держав, провокатори то-що. Думаємо, що є зайвим спинятися на їх аргументації докладніше. Вона нам відома. Перемішано у ній все, починаючи від тверджень, що український нарід нічого не хоче мати спільного з сепаратистами і кінчаючи заявами, що наша нація знайшла задоволення своїх національних потреб не на тих манівцях, на який хотіли його спровадити діячі Центральної Ради, а на тій дорозі, яку вказав їй геніяльний Сталін. З писань, скерованих проти нас — окремих книжок і брошур, безконечної кількості газетних статей і хронікальних заміток — можна було б скласти тепер досить величезну бібліотеку. В ній були б твори репрезентовані багатьма європейськими мовами, в першу чергу слов'янськими.

В цих спробах і змаганнях наших ворогів довести, що наш сепаратизм і наші прямування до власної державності є позбавлені всякого ґрунту, одна річ виглядає дуже підозріло. Через що це вони обдаровують нас такою увагою і присвячують для поборювання наших змагань стільки енергії, як що ми є *quantité negligible*? Чи вже ж всі вони належать до породи Дон-Кіхотів, які не можуть знайти для себе кращого зайняття, як боротьба з вітряками?

Все зростаюча акція проти нас, яка що-далі все менше перебірає в засобах боротьби, власне й доводить, що наші змагання до державної самостійності збудовані на міцних і тривалих підставах і що четвертий Універсал був тим актом, який означив собою новий етап в розвитку української нації. Хай творці четвертого Універсалу в цьому документі віддали свою данину обставинам і умовам того часу, коли складався цей акт. Лишається за ними та невиміруча заслуга, що вони на порозі нового періоду історії Європи визначили те місце, яке в новій реформованій Європі має зайняти українська нація. В 1918 році за часів проголошення четвертого Універсалу вже починало пригасати полум'я світової війни, на якому зазнало знищення так багато, здавалося, міцних і непохитних підстав, що на них базувалося передвоєнне життя.

Європа вступала в новий період і на порозі цього нового періоду були четвертим Універсалом сформульовані перед цілим світом завдання української нації — самостійна, незалежна українська держава,

Ще й досі не сотворилися в Європі відносини, які б набрали стабільного характеру. Живемо весь час в стані провізорії. Чим ясніше стає, що тепер нема і не може бути повороту до довоєнних відносин, тим збільшується і зростає кількість рецептів на упорядкування Європи на нових основах, які не дається перевести в життя. Що далі зменшується певність в завтрашньому дні, європейське громадянство переймається психологією очікування неминучої катастрофи, яку принесе йому майбутнє. Наростають настрої зневір'я, апатії і безпорадності.

І в цей час українська нація, поставлена в такі умови, в яких не перебуває ні одна нація в Європі, дає яскраві докази тої колосальної енергії і тих стихійних сил, якими вона розпоряджає. Хто може зрахувати ті жертви, які поклала українська нація в боротьбі за національне визволення з часів четвертого Універсалу? Тих, що згинули на полі бою, обороняючи честь національного прапора, що вмерли від тифу в чотирьохкутнику смерті, тих, що покінчили життя в концентраційних таборах, що вмерли від голоду, ставлячи опір наказам чужої влади. Не зважаючи на помилки і збочення тих, що займали провідні становища в нації, не припинявся і не припиняється стихійний процес наростання національних сил, який в кінець нищить і руйнує ті плани, і експерименти, які хотять виконувати на нашій землі агенти чужої влади. Хто уважно і докладно простудіює факти і події минулого двадцятиліття, той зрозуміє, що на просторах заселених українською нацією, тепер твориться історія. Нація, яка колись відігравала видатну і почесну роль в Європі і яка потім ходом історичних подій була загнана в найдавші і найтемніші закутки, тепер знову виступає на кон історії, щоб відзискати те місце, яке їй належиться. Час, коли українська нація постачала гарматне м'ясо для чужих армій, державних і культурних діячів для чужих держав і народів, вже минув. Національна стихія знаходить сили і можливості для того, щоб виправити і ліквідувати ті недотягнення, які існують в певних виявах нашого організованого життя. Етап української історії, розпочатої четвертим Універсалом, дійде до свого логічного закінчення. Процес творення української держави буде завершений. Про це нам переконуюче свідчать події минулого двадцятиліття, яке дало яскраві докази того багатства сил, які посідає українська нація.

В. Садовський

Чи дали ви вже свою датку на Музей Визвольної Боротьби України в Празі ?

22. I. 1938

Ви, далекі брати по недолі,
Десь в глибоких зникли снігах...
Ми — поранені також і кволі,
По чужих розбрелися світах.

Та в цей день ми думками єдині,
Бо до спільної йдемо мети...
Ми не тут — ми в святій Україні,
Коло вас, наші любі брати!

Нас єднає момент незабутній,
Що давно вже, тому двадцять літ,
До життя дав нам імпульс могутній,
Невмирущий створив заповіт.

Хай розбито священні скрижалі,
Наш величний спустошено храм,
Та Господь нам дав душі із сталі,
Не скорилися ми ворогам!

І крізь бурі усі й хуртовини
Спільно з вами ми будемо йти
До відродження саяної днини,
До найвищої всім нам мети !

І шляхами терпіння, недолі
Пронесемо крізь темряву згуб,
Як емблему народньої волі, —
Золотий, пишносаєйний тризуб !

Борис Лисявський

— Сота сесія Ради Ліги Націй.

Міжнародне життя повне доказів того, що післявоєнна політична рівновага, встановлена мировими договорами, з її так званою колективною безпечністю та теж так званим неподільним миром, сходить в історичну непам'ять, а на її місце має витворитися, чи вже й витворюється нова система міждержавних світових взаємин. Але мабуть такі накрушу ілюстрацію до цієї тези дає як раз не хто інший, як та сама Ліга Націй, що на думку її авторів мала бути кісткою тої системи, так мовити, залізобетонним каркасом могутньої будови загального миру й безпеки, — одне слово, світового всебічного добробуту.

Щоб переконатися в тому, що сказане, зовсім не треба робити довгих екскурсій та досліджень у справах Женевської інституції. Досить буде для того лише заглянути до порядку денного сотої сесії Ради Ліги, що мала відбутися 17 поточного січня. До певної міри ювілейна сесія, але який це жалюгідний для неї ювілей! Почалося це з головування. Головою сесії по черзі мав бути французький міністр закордонних справ. Цю нагоду франко-англійська дипломатія хотіла використати, аби посилити хоч словесно становище Ліги, і з цією метою вироблена була певна спільна франко-англійська урочиста заява. Що з тим зараз буде, в час, коли писано ці рядки, не знати, бо французький кабінет подав до демісії, нема поки-що кому в Женеві головувати, а тому й цілу сесію раптом одкладено до 26 поточного січня.

Самий порядок сесійного дня, як то звичайно буває на Женевських зборах, досить довгий, і ми не будемо переказувати його. Вкажемо лише на де-які, важливіші та характерніші для сучасного становища точки, які б мали бути предметом дискусій Ради.

Одною з них мала б бути точка про конфлікт на Далекому Сході між Японією та Китаєм, — чи ж буде? Ліга Націй вже підходила до нього, коли він був почався. Але замість того, аби щось зробити, прийняла свого роду Пилатову резолюцію, а саме: — Нехай, мовляв, це вирішить Брюссельська конференція з представників дев'яти заінтересованих держав, а ми після того скличемо свій комітет з 23-х, який в нас залишився в спадщину після першого японо-китайського конфлікту з р. 1932 — Брюссельська конференція, як відомо, впрост завалилася, бо приїхав туди, що правда, тов. Литвинов, але не з'явилися Германія, Італія то-що, не захотіла прибути й Японія, а найголовніше, представник Сполучених Штатів зробив там заяву, що він властиво жадних поважних уповноважень од свого уряду не має. Питання тепер: на що й для чого скликати отой комітет з 23-х? Хіба для того, щоб китайський представник ще раз поскаржився перед світом на свою долю, а решта слухала-б і мовчала, бо зробити щось все одно вони не можуть. Має, що правда, китайський представник, на основі статуту, покликати собі на допомогу загальні збори Ліги, але мабуть він на цей раз того не зробить, бо все одно це ні для чого, а то тим більше, ще єдиний, хто міг би словесно підтримати його, а саме тов. Литвинов, до Женеви ні сам, ні його заступник не приїхав. Зовнішня причина цієї відсутності — ніби-то необхідність бути на перших засіданнях со-

Пам'ятайте, що 22 січня, день свята державности, — день збірок жертв на Український Дім у Празі — Музей Визвольної Боротьби України

Вихованці Бурен ім. С. Петлюри в Черемшні

вітського парламенту, але по суті це, здається, один з перших наслідків совітської ізоляції. — немає зараз з ким тов. Литвинові в Женеві свою кашу варити.

Другою точкою мали б бути іспанські події. Ця справа була вже на порядку денному Ради Ліги в жовтні минулого року, і підіймав їх представник Валенсійського уряду, що в спадщину од попереднього часу дістав представництво в Раді. Тоді Рада утікла від цього питання в той спосіб, що перекинула його до Лондонського комітету про невтручання до іспанських справ. На цей раз Рада спекається цієї справи просто тим, що промовчить про неї. Бо говорити нема про що, а Лондонський комітет, що правда, існує й зараз, але більше на папері, ніж в реальності. А крім того нема кому про отих іспанців і піклуватися, бо валенсійський представник до Ради минулого року не переобраний.

З конфліктних точок єсть ще точки про Данцію та про Александретський санджак. Це справи дрібніші, але й про них мабуть говорити не будуть, бо нема чого. Бо ж фактично все з тими територіями вирішується поза Лігою. Що-до Данції, то всі непорозуміння, які там встають, з доручення Ліги Польща вирішує безпосереднє з Берліном, а комісар Ліги сидить собі в Данції і ні до чого не втручається. А що-до вказаного санджаку, то сперечання між Туреччиною й Францією, які виникли в справі його статуту, будуть, як це зараз вже видно, вирішені самими цими державами і без Ліги.

З точок иншого порядку, так мовити, ідеологічного, цікаві дві: 1. про розбройну конференцію і 2. про реформу Ліги Націй. Перша з них виникла в такий спосіб. Про розбройну конференцію вже були всі забули, бо завалилася вона остаточно ще тоді, коли Германія вийшла з неї, а Італія не прислала до неї представника. Де-який час в ній ще вигелзшував свої миролюбні промови тов. Литвинов, але й той замовк, бо перестали й збиратися. А втім в Лізі завжди після всього щось формальне зостається. Так

зосталося після конференції ніби-то й існуюче Бюро. Бюро це торік було скликане, бо це для чогось знадобилося французькій дипломатії. Зібравшись, члени бюро спробували за щось зацепитися, щоб, коли можна, якось воскресити коли не цілу конференцію, що колись то такий разгосол зробила була, то хоч її частку. Для того видобули з архиву де-які дрібні проголосовані свого часу на конференції резолюції, — про публікування державами військових бюджетів, збройних програм контролю над озброєнням то-що, і запропонували державам звести це до одної конференції й підписати її. З цього нічого не вийшло. Конвенції не склали, підписів не дали, а цілий ряд держав, — Германія, Японія, Італія і багато інших, що участь в конференції свого часу брали, впрост нічого на пропозицію й не одповіли. Бюро мало зібратися в час сесії Ради Ліги, чи збереться? Мабуť ні, бо нема що йому більше робити. А формально, — формально його засідання буде — одкладено.

Питання про реформу Ліги Націй, як відомо, повстало давно, а минулого року в Женеві був утворений спеціальний для того комітет з 28 осіб. Які мали запитати про це всі держави світа, скласти проєкт і представити його Раді, пізніше — загальним збором Ліги. Комітет попрацював добре, опінію зібрав, але скласти свої думки не міг, і якогось проєкту не предклав, бо зустрів майже непереможні труднощі в своїй праці. Реформа мала б торкатися, головним чином 10, 15, 16 і 17 параграфів статуту Ліги, де говориться про колективну безпечність, про напад одної держави на другу та про різного роду санкції, од економічних до воєнних включно, спрямованих на нападника. Думки членів Ліги розбредились що-д цього прямо в протилежні сторони. Одні з них, а таких більшість, говорять про те, що вказані параграфи мають бути впрост викреслені з Статуту Ліги, а коли того не станеться, то вони з Ліги Націй вийдуть. Другі, як СССР і дехто з ними, вимагають не тільки того, щоб ті параграфи зосталися, але щоб були вони посилені й прецизовані. Немає точної згоди, принаймні досі, й між двома провідними в Лізі державами Англією й Францією. Перша ніби-то проти санкцій, а друга, як здається, не від того, щоб ті санкції таки залишилися. Рада Ліги мала б щось сказати з приводу цієї різногосности, але чи зважиться вона, чи має вона що говорити? Як здається, не має, а тому все це питання буде чи замовчане, чи просто перейдуть над ним, як і над попереднім, до порядку денного.

Так стоїть справа з ювілейним засіданням Ради Ліги Націй. Усі, хоч трохи більші справи йдуть по-за Женевою, мають свій розвиток і своє вирішення, а Женевська інституція, властиво кажучи, навіть не реєструє їх, а все одкладає та одкладає. Для чого ж вони там збираються? Європейська преса на це одповідає. Немає значіння те, що робиться на офіційних засіданнях, — важливе те, що там у Женеві робиться по-за кулісами Ліги. Так на 17 січня, коли мала зачатися сесія Ради, чекали, що в Женеві побачаться і матимуть добру нагоду побалакати між собою й зговоритися що-до пересправ з Германією і Італією французький міністр Дельбос і англійський Іден. Може воно й так, але в час коли писано ці рядки Іден уже в Лондоні, а Дельбос — знаходиться в стані міністра — *interim*. Як воно буде січня 26-го, коли та сесія зачнеться? Як би там не було, усі оті єдино зараз важливі і англо-франко-італо-германські справи вирішені будуть не в Женеві і не за кулісами Ліги, а де-інде. Тепер уже це ясно всім і кожному.

Observer

22 січня не повинно бути ні однієї Громади, ні одного громадянина які б не дали своєї лепти, нехай найскромнішої, на Музей Визвольної Боротьби України.

С П И С

даток на уфундування нараменного ланцюга до клейноду гетьмана
Івана Мазепи — знаку гідності Голови Української Держави

В П о л ь щ і :

	зол .
Товариство Вояків Армії УНР і Шкільні Групи в Польщі, Румунії, Чехословаччині і Франції	311 50
Спілка Українських Воєнних Інвалідів Армії УНР	110 —
Вихованці Бурси ім. Симона Петлюри в Перемишлі	1 45
Степан Смаль-Стоцький	50 —
Олександр Лотоцький	50 —
Українська Парламентарна Репрезентація в Польському Сеймі та Сенаті	50 —
Українське Воєнно-Історичне Товариство	50 —
Микола Ковалевський	50 —
Богдан Лепкий	25 —
Єпископ Полікарп Луцький	20 —
Протопресвітер Армії УНР, о. Павло Пащевський	20 —
Протоієрей Іларіон Бриндзан	20 —
Товариство Допомоги Українським Студентам	50 —
Товариство Корпорація «Запорожжя»	50 —
Українське Правниче Товариство	20 —
Спілка Українських Інженерів і Техників	50 —
Редакція журналу «М и»	25 —
Старшини Синьої Дивізії	25 —
Союз Жінок Емігранток в Польщі	25 —
Др. мед. Ярослав із Шматерів Коважова	100 —
Роман Смаль-Стоцький	50 —
Борис Ольхівський	5 —
Іван Дубицький	5 —
Модест Куницький	5 —
Євген Сенишин	5 —
Андрій Крижанівський	5 —
Петро Крижанівський	5 —
Всього	1 182 95

У Ф р а н ц і ї :

	франків
Вячеслав Прокопович	100 —
Редакція «Тризуба»	100 —
Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі	100 —
Т-во б. Вояків Армії УНР у Франції	100 —
Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції	100 —
Іларіон Косенко	25 —
Інж. Андрій Зубенко з Праги	50 —
Всього	575 —

	гобі
М. Нетребенко	5 —
Дм. Барченко	3 —
Др. Шлендик	2 —
Єлисавета Шлендик ..	1 —
Інж. Вітковський	10 —
М. Самарський ..	1. —
Ю. Рой	1. —
І. Шевченко	3. —
М. Мацюця	3 —
В. Кушнарєнко	3 —
І. Селюк	3 —
П. Кудаківський	1 —
П. Посувальчак	1 —
А. Павленко	2 —
А. Острєнко	3 —

Всього 42.—

Разом зібрано гобі 42.—, що в переводі на американські долари дало 71 дол. 78 с.

Пожертви приймають: у Польщі генерал В. Сальський, Варшава, Рейтана 4, пом. 2, у Франції Редакція Тризуба, в Румунії Д. Геродот, Букарешт, у Чехословаччині Проф. А. Яковлів, Прага-Бубенеч, Зелена 7.

Вчч-слаз Прокопович просить усіх, хто був ласкавий скласти йому поздоровлення з Різдвом і побажання на Новий Рік прийняти його найцирішчу подяку.

Склавши пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі вітають своїх приятелів та знайомих сердечним привітом та добрими побажаннями: Олеся й Микола Рибачуки з Сувалок, Тиміш Сінельник з Клячка, Зоя й Михайло Пікульські з Торуня, інж. Лево Биковський з Варшави.

ОД РЕДАКЦІІ

Випускаємо це число подвійним. Наступне число «Тризуба» вийде в неділю

6 лютого 1938 р.

ХРОНІКА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— З життя Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі. Замість Різдвяних та новорічних привітань датки Бібліотеку зложили: П. Клеменюк (Франція) — 5 фр.; Укр. Громада в Греноблі — 10.

Через Представника І. Липовецького: О. і М. Рибачуки — 3 зол.; Т. Сінельник — 2 зол.; Л. Макаревич — 5 зол.; Відділ УЦК в Білостоці — 15 зол.; С. Нагнибіда — 5 зол.; З. і М. Пікульські — 3 зол.; Л. Биковський — 5 зол.

Замість Різдвяних та Новорічних привітань датки на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі зложили:

Генерал В. Куш з Варшави — 5 золот. (на цьому місці складаю своє вибачення перед п. генералом за прикру помилку щодо суми пожертви в Тризубі. І. Рудичів, бібліотекар).

Польс. Мацак з Парижу — 10 фр.; Укр. Громада в Діжоні — 10 фр.; Мих. Левицький з Шалету — 10 фр.; Василь і Вероніка Філоновичі з Праги — 86.25 фр.; Л. Токайло з Гренобля — 10, Соз. Кремінь — 10.

Через Представника Б-ка в Польщі п. Липовецького: Українці з Пінську по одному злотому: пп. Д. Леонтович, А. Качан і Л. Бакун.

На підписний лист Відділу УЦК в Іновроцлавію: А. Бабіч — 50 гр.; Микола Жулай — 25 гр.; Мартин Шталь — 25 гр.; Степан Скрипченко — 20, Пригода — 35;

Андрій Щербак — 20; Олексіїв — 5, Кучер Василь — 10; Степан Варакута — 20, Хуторянський — 10; Грицько Ковбасенко — 10; Клічковський Іван — 50. Шанковський — 5, Барановський — 10, Марко Опарко — 20; Іван Буяниць — 20, Соколовський — 20; Свирид — 10, Падалка Іван — 70.

— Побут посла Ст. Скрипника у Франції. Паризька колонія мала приємність вдруге вітати у себе дорогого гостя з Волині. Приїхавши на 9-ий з'їзд Т-ва б. Вояків, посол Ст. Скрипник особисто виступив на ньому з привітанням і потім прийняв участь у всіх офіційних церемоніях з'їзду, як на могилі Пана Головного Отамана С. Петлюри, так і на могилі Невідомого Французького Вояка.

Такий живий контакт наших людей з представником рідної Волині є дуже цінним і залишає він глибоке враження.

Вийхав посол Ст. Скрипник 11 січня з Парижа і на дворці зібралося чимало наших представників одпровадити дорогого гостя.

— Щодо справ українських посвідок в деп. Мозель. Як відомо місцеві влади департаменту Мозеля в кінці минулого року почали вимагати від наших людей представлення посвідок виданих Російським Офісом. Українські центральні організації — Відділ Опікування, Генеральна Рада та Управа Т-ва б. Вояків негайно розпочали акцію відносно цієї справи і поробили заходи перед ріжними чинниками, а з окрема перед міністерством справ закордонних та внутрішніх. Але оце лише 15 січня с. р. вдалося мати аудієнцію у впливових чинників міністерства закордонних справ і були прийняті п. Граньє, Голова Франц.

Федерації Інвалідів, ген. О. Удовиченко, п. М. Шумицький, п. п. П. Посипишин та М. Ковальський. В довшій розмові вияснено було становище українців, і делегація просила повернутися до старих звичаїв, а саме, щоби, не порушуючи повітряного законодавства Франції що-до біженців, французькі влади продовжували визнавати українські посвідки, що і було обіцяно чинниками з міністерства закордонних справ. Представниками українських організацій були залишені відповідні меморандуми, в яких справа була як найясніше представлена. Представники наші винесли враження про те, що справу цю буде покладжено міністерством закордонних справ в порозумінню з міністерством внутрішніх справ в скорому часі.

У Польщі

— Загальні збори членів Т-ва «Рідна школа на еміграції». 18-го грудня м. р. відбулися у Варшаві загальні збори членів Т-ва «Рідна школа на еміграції», на яких Управа Т-ва на чолі з д-ром А. Лукашевичем зложила вичерпуюче справоздання з минулорічної діяльності Т-ва.

Т-во «Рідна школа на еміграції» на день зборів налічувало в своєму складі: 104 дійсних членів, 11 членів прихильників і 5 членів добродіїв.

Поступлення членських внесків за минулий рік дали 847 зол., вписове — 57 зол., пожертви — 461 зол., допомога Офісу Нансена — 1000 шв. франків, урядження забави — 136 зол. На листі жертводавців найбільшими позиціями є пожертви: Української Парламентарної Репрезентації з Галичини — 220 зол., від представника Т-ва в Аргентині — 65 зол., від єпископа Олексія — 25 зол., від єпископа Полікарпа — 25 зол., від Союзу Жінок-Емігранток у Польщі — 10 зол., від різних осіб — 93 зол.

Т-во в минулому році утримувало в Бурсі ім. С. Петлюри в Перемишлі 10 спирт. Великі по-

треби допомогової акції, які ставити перед Т-вом життя, вимагають організаційного поширення Т-ва і шукання нових і додаткових шляхів для збільшення його фінансових засобів. Цим питанням були присвячені дискусії, які відбулися після докладів Управи Т-ва.

На цих загальних зборах Т-ва було іменовано членом-добродієм д-ра П. Щурата, Управі було винесено подяку, в виборах залишено Управу в попередньому складі.

Головував на зборах п. М. Ковальський, секретарем в президії був полк. І. Нагинбіда. Х.

... З життя еміграційного осередку в Кцині. Кциня — невеличке містечко в північно-західній частині Польщі. Тут віддавна перебували наші емігранти, працюючи на філії в лісах, живучи організованим життям, об'єднавшись в місцевому Відділі УЦК. На чолі цього останнього довгий час стояв П. Олексієнко. З часом однаке більша частина місцевої еміграції, шукаючи зарібків, перенеслася до інших міст і в Кцині та її околицях залишалася лише не значна кількість емігрантів, що сьогодні тверять тут окрему групу УЦК, на чолі якої стоїть П. Горбатюк.

Денний заробіток місцевої еміграції виносить: в місцевих тартаках 1,5 зол., На ріллі — 2 зол. Тяжко вижити на ці гроші, але ніхто з нас не нарікає, бо всі ми є свідомі того, чого опинилися ми на еміграції і на що надіємось в будуччині.

Працюючи на ріллі, до того-ж досить часто в німецьких господарствах, всі ми вчимося і місцевій високій техніці обробки землі — як порівняємо тутешню працю на ріллі і тутешню землю з тим, що залишили ми на Україні — серце болить: в Познанщині німці сіють пшеницю на пісках і збирають високі урожаї, а на врожайній Україні при сучасній комуністичній «високій техніці обробки землі» населення вимірає з голоду.

Група посідає невеличку власну бібліотеку і передплатує де кілька органів преси. П. Г.

— З життя Відділу УЦК в Білостоці. Дня 21 листопада ц. р. в домі Відділу УЦК відбулися збори членів Відділу присвячені героям Базару. Після вшанування полеглих вставанням і хвилиною мовчання, з доповіддю виступив голова Відділу полк. Писанюк М., в якій в коротких але яскравих словах подав перебіг події в Базарі та з'ясував значіння тієї події. Далі зложив справоздання інж. Момот, делегат Відділу на 4-ий делегатський з'їзд Укр. Центр. Комітету, що відбувся в днях 31. X 2. XI ц. р. у Варшаві. Пригадавши другу річницю, яка припадає на день 21. XI. — річницю відходу уряду й війська ННР на еміграцію, інж. Момот зазначив, що мабуть щіхто 17 років тому назад не сподівався, яка роль припаде вигнанням, а далі ширше спинився над загальною працею й досягненнями еміграції. В перспективі 17 пройдених років і в обличчі dokonаних досягнень в ділянці культурно-науковій і репрезентаційно-пропагандивній треба признати, що українська політична еміграція часу й можливостей не змарнувала. Було то підтверджено на з'їзді Т-ва УЦК, який пройшов в спокійному й діловому настрою. Інж. Момот детально оповів далі перебіг праці з'їзду, що зібрані вислухали з великим зацікавленням.

В Швейцарії

З побуту в Женеві секретари Редакції «Тризуба» інж. С. Нечай. Користаючи з свого побуту в Женеві, секретарь Редакції «Тризуба» інж. С. Нечай, разом із представником у Женеві Українського Пресового Бюро п. Миколою Лівницьким, склав візиту редакторові «Journal de Genève» панові П.-Е. Бріке, що в своїх відомих блискучих докладах у Парижі і Берліні по лицарськи став на захист поневолених Московію народів, а зокрема України.

Підчас дружньої бесіди пп. С. Нечай і М. Лівницький принесли п. П.-Е. Бріке українську подяку за ті його так цінні для визвольної боротьби України виступи.

— У своїй якості члена Генеральної Ради Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції, інж. С. Нечай відвідав у Женеві і Міжнародний Офіс Нансена для біженців, де директорів Офісу панові Короні склав подяку за поміч, яку Офіс уділює українській еміграції у Франції, а особливо, — як Пластовий Референт Генеральної Ради, — за поміч на влаштування минулого літа табору, висловлюючи при тому надію, що українські прохання будуть прихильно задовольнятися Офісом і на майбутнє.

Під час бесіди директор Офісу зазначив, що всі українські прохання розглядаються з повною безсторонністю і задовольняються в міру існуючих можливостей, підкреслюючи при тому, що головним старанням Офісу Нансена являється тепер опіка над дітьми та старими емігрантами, що втратили працездатність.

Рекомендував при тому п. Короні при відновленні й повторенні прохань для інвалідів до дітей, завжди — для ускорення прихильного рішення — представляти докладне справоздання за минулу допомогу.

Лист до редакції

Ласкаво прохаю хвальну Редакцію прийняти від мене щирі подяку за вияв співчуття в надісланій мені телеграмі. Прохаю тако-ж умістити на сторінках «Тризуба» мою сердечну подяку всім тим особам та представникам організацій, що на звістку про передчасну й так несподівану смерть мого мужа Кузьми Безкровного відгукнулися надіслкою мені співчувальних листів.

Прошу прийняти від мене запевнення в правдивій пошані та глибокій вдячності.

Олена Безкровна
Прага, 23 грудня 1937 р.

ДО ХВАЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕНТРАЛЬНИХ УСТАНОВ, ТОВАРИСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

П'ять років тому Товариство «Музей Визвольної Боротьби України» в Празі визначило день свята проголошення двох великих історичних актів 22 січня 1918 р. та 22 січня 1919 р. про самостійність і соборність України — днем Музею Визвольної Боротьби України.

З нагоди 20-літнього ювілею з дня проголошення самостійності України Управа Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» звертається до всіх українських установ, товариств і організацій з великим проханням перевести у себе збірку пожертв на завершення справи будови Дому для Музею в Празі та закликати всі свої філії до влаштування гуртових збірок на згадану мету протягом ювілейного 1938 року, а надто в день свята 22 січня.

Зібрано за цей час округло 200 тисяч кч., але цієї суми замало, щоб будувати або купити Дім. Бракує ще принаймні 10 тисяч доларів до суми, потрібної для будівлі скромного двоповерхового Дому та на його внутрішнє спеціальне урядження для потреб Музею.

Нехай кожний український громадянин, кожна українська громадянка, кожна українська установа чи організація близько візьме до свого серця наш заклик: протягом ювілейного 1938 року збудуймо Дім для Музею в Празі!

З правдивою пошаною

За Товариство МВБУ :

Голова — А. Яковлів Секретар Ст. Сірополько.

УКРАЇНЦІ М. ШАЛЕТА та ОКОЛИЦЬ — УВАГА!

«Українська Балетова Група» в Парижі влаштовує в суботу 29 січня 1933 року о 21 г. в помешканню Української Громади

Б А Л Е Т

Українських Національних Танків

В програмі 14 найкращих українських народніх танків: Козачок подільський, Херсонка, Жұравель, Великодня Гаївка, Гречаники, Волошка, Мережанка, Шумка, Чумацький «Гони-Вітер», Запорізький герць, Коломийка, Соколівська Дрібушка, Аркан та Гуцульський Гайдук.

Вечорниці до ранку.

Ціна білетів: 6 і 7 фр.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9
Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет Адміністратор : Л. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet

Imprimerie L. BERESNIAK. 12, Rue Lagrange. Paris (5).